

Załącznik do
Uchwały nr XX/119/08
Rady Miejskiej w Kwidzynie
z dnia 26.06.2008 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA

2008 – 2011

KWIDZYN

GRUDZIEŃ 2007

BURMISTRZ MIASTA KWIDZYNA

Opracowanie p.t.

„GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA”

**wykonano na zlecenie:
GMINY MIASTA KWIDZYN**

**Program opracował zespół autorski
Pracowni Dokumentacji i Popularyzacji Zabytków
Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Bydgoszczy
w składzie:**

mgr Krzysztof Bartowski
dr Katarzyna Kulpińska
mgr inż. arch. Izabela Kurowska
mgr Beata Siekierska
mgr Lidia Gerc
inż. Krzysztof Lewicki

Spis treści			
1.	-	Wstęp. -	- 6
1.1.		Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta Kwidzyna. -	- 6
1.2.		Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta Kwidzyna. -	- 8
1.3.		Podstawowe definicje z zakresu opieki nad zabytkami. -	- 8
2.	-	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego. -	- 12
2.1.		Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla m. Kwidzyna z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa. -	- 12
2.1.1.		Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego. -	- 12
2.1.2.		Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Pomorskiego na lata 2004-2013. -	- 13
2.1.3.		Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego. -	- 15
2.1.4.		Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. -	- 17
2.1.5.		Relacje z Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Pomorskim. -	- 18
2.2.		Tezy krajowego programu opieki nad zabytkami. -	- 21
2.3.		Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków. -	- 22
2.4.		Krajowe uwarunkowania formalno-prawne i instytucjonalne funkcjonowania ochrony dóbr kultury. -	- 24
3.	-	Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Kwidzyna. -	- 25

3.1.	Rys historyczny. -	- 25
3.2.	Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków woj. pomorskiego. -	- 28
3.2.1	Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Kwidzyna. -	- 32
3.3.	Obiekty zabytkowe nieruchome o najważniejszym znaczeniu dla miasta. -	- 33
3.4.	Wykaz zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków woj. pomorskiego. -	- 34
3.5.	Zasoby muzealne. -	- 35
3.6.	Krajobraz kulturowy. -	- 36
3.6.	Okresy rozwojowe Kwidzyna	- 37
3.7.	Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków woj. pomorskiego. -	- 39
3.8.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego. -	- 41
3.8.1.	Wynikające ze Strategii Rozwoju Turystyki w Powiecie Kwidzyńskim. -	- 42
3.8.2.	Wynikające ze Strategii Rozwoju Społeczno-gospodarczego Miasta. -	- 43
3.8.3.	Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z zakresu problematyki ochrony dziedzictwa kulturowego miasta. -	- 44
3.8.4.	Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. -	- 45
3.8.5.	Wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. -	- 45
3.8.6.	Wynikające z Programu Rewitalizacji Miasta Kwidzyna. -	- 47

3.8.7.	Wynikające z uchwały Rady Miejskiej w sprawie określenia zasad i trybu udzielania i rozliczenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. -	- 50
3.8.8.	Wynikające z uchwały Rady Miejskiej w sprawie udzielania wspólnotom mieszkaniowym pomocy finansowej związanej z remontami części wspólnych nieruchomości.	- 50
3.8.9.	Wynikające z Programu Rządowego IV p. n. ratowanie miast historycznych – raport o stanie miasta. -	- 51
3.8.10.	Wynikające z uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej. -	- 53
3.8.11.	Wynikające z zagadnień edukacji w zakresie opieki nad zabytkami. -	- 54
4.	Cele gminnego programu opieki nad zabytkami. -	- 55
5.	Priorytety i kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. -	- 56
6.	Ustalenia programu do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. -	- 58
7.	Podział na obszary, projekty i zadania. -	- 61
8.	Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. -	- 62
9.	Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami. -	- 63
10.	Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami. -	- 64
11.	Honorowi Obywatele Miasta Kwidzyna. –	- 69
12.	Załączniki graficzne. -	- 70
12.1.	Obszary – Kwidzyn – Miejscowe Plany	

Zagospodarowania Przestrzennego na planie miasta. -

12.2. Obszary i zespoły wpisane w rejestr zabytków województwa pomorskiego, obszary w rejestrze zabytków archeologicznych. Jednostki urbanistyczne miasta. -

13. - Wersja elektroniczna.

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta Kwidzyna.

Program jest dokumentem służącym podejmowaniu planowanych działań dotyczących inicjowania, koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków.

Aby osiągnąć skuteczne rezultaty nieodzownym jest także ramowe zsumowanie najważniejszych informacji oraz danych o zasobach kulturowych - dziedzictwa kulturowego Kwidzyna, na tle regionu i województwa pomorskiego. Program jest ważnym narzędziem dla władz samorządowych w dalszych działaniach – planach i w pozyskiwaniu określonych środków finansowych.

Program opieki nad zabytkami.

Obowiązek ochrony zabytków i opieki nad zabytkami nakłada **ustawa z dnia 23 lipca 2003 r.** o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Określa ona przedmiot, zakres i formy ochrony dóbr kultury. Niezależnie od obowiązku ochrony zabytków, stanowiących historyczną i materialną spuściznę pokoleń, zachowanie a także przywrócenie zabytkom utraconych walorów jest uzasadnione społecznie i ekonomicznie.

Art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 163 poz. 1568) stanowi, że w krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa się, w szczególności cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.

Przez analogię podobny zakres powinno mieć opracowanie sporządzane w skali gminy. Cele opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami określone zostały w art. 87 ust.2 w/w ustawy.

W myśl tego przepisu gminny program opieki nad zabytkami ma na celu w szczególności:

- ♦ **uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;**
- ♦ **zahamowanie ewentualnych procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;**
- ♦ **wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,**
- ♦ **podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;**
- ♦ **określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;**
- ♦ **podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;**

Kwidzyn posiada dużą wartość kulturową jako zespół urbanistyczny ukształtowany na zasadach ciągłości kulturowej, częściowo w oparciu o zachowany średniowieczny układ lokacyjny, wypełniony obiektami zabytkowymi z różnych okresów historycznych, gromadzący znaczące kolekcje dzieł sztuki, a także kultywujący tradycje bogatego życia kulturalnego.

Zasoby kulturowe nadają miastu prestiż i podnoszą jego atrakcyjność dla rozwoju społeczno – gospodarczego, zwłaszcza w kontekście położenia miasta na terenach o wysokich walorach krajobrazu przyrodniczego i kulturowego, co predysponuje je do rozwoju różnorodnych form rekreacji i turystyki.

Ważnym zadaniem, przed którym stoi Kwidzyn, władze miejskie i jego mieszkańcy to odbudowa zespołu staromiejskiego, wykorzystanie jego walorów w budowaniu pożądanej funkcji miasta jako wyspecjalizowanego ośrodka usługowego o lokalnym i ponadlokalnym zasięgu oddziaływania, co wymaga kompleksowych działań rewaloryzacyjnych.

Program Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Kwidzyna jest zadaniem, do którego obliguje władze miejskie wymieniona na wstępie ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

I. Program ochrony zabytków zawiera:

- 1.Charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego w mieście.
- 2.Kryteria wyboru zadań.
- 3.Instrumenty i źródła finansowania zadań.
- 4.Efekty realizacji zadań.

II. W ramach prac wykorzystano:

- 1.Opracowania na poziomie krajowym i wojewódzkim.
- 2.Analizy sporządzone przy opracowaniu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kwidzyna”.
- 3.Wytyczne konserwatorskie sporządzone w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta.
- 4.Dokumenty planistyczne będące w posiadaniu Urzędu Miejskiego.
- 5.Publikowane materiały ikonograficzne, dokumentacje.

1.2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami dla Miasta Kwidzyna.

Programy opieki nad zabytkami województw, powiatów i gmin są dokumentami o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania. Głównym celem takiego programu jest określenie zadań, jakie winny być realizowane w zakresie będącym przedmiotem programu (ochrony i opieki nad zabytkami). Zadania te określone są w odniesieniu do całego regionu administracyjnego, jakim jest gmina, powiat czy województwo, a nie odnoszą się jedynie do władz danego regionu administracyjnego.

Gminy zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95) w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust 1 pkt.9). Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

Ustawa reguluje zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania ect.

1.3. Podstawowe definicje z zakresu opieki nad zabytkami.

Dziedzictwo kulturowe - całość dorobku kulturowego tworząca środowisko kulturowe dokumentujące poczucie tożsamości człowieka manifestującej się ciągłością kulturową.

Krajobraz kulturowy powstał w wyniku wielowiekowego oddziaływania ludzi na środowisko przyrodnicze, które częściej było szkodliwe niż zharmonizowane, czego skutkiem są zaburzenia stosunków kulturowo-przyrodniczych i degradacja krajobrazu.

Ochrona krajobrazu musi być kompleksowa i interdyscyplinarna, obejmując zarówno krajobraz kulturowy jak i naturalny. Rozróżniamy krajobraz kulturowy rolniczy, przemysłowy, miejski, historyczny a także krajobraz harmonijny lub zdewastowany.

Krajobraz kulturowy zbliżony do naturalnego - ukształtowany i użytkowany przez człowieka, który cechuje roślinność zbliżona lub, w niektórych przypadkach, identyczna z roślinnością naturalnie rosnącą na danym obszarze.

Historyczny krajobraz kulturowy - krajobraz cenny z punktu widzenia ochrony dóbr kultury, np. tradycyjnego rozłogu pól, terenów historycznych kopalń, historycznych jednostek osadniczych i krajobrazów bitewnych.

Obecnie postuluje się stworzenie systemu ochrony krajobrazu kulturowego (historycznego), którego instrumentami i instytucjami są: strefa ochrony konserwatorskiej, rezerwat kulturowy, park kulturowy.

Krajobraz miejski - krajobraz obejmujący tereny zainwestowania miejskiego. Występuje w postaci krajobrazów zabytkowych i współczesnych, a odznacza się zabudową wysoką i zwartą. Pojawia się zwłaszcza w jego odmianie zabytkowej, czytelny układ kompozycyjny. W system zabudowy miejskiej włączone są urządzone tereny zieleni (ogrody, parki i inne ich odmiany tworzące systemy zieleni miejskiej, obecnie zw. systemem przyrodniczym miasta).

Krajobrazowa strefa ochronna - w dotychczasowej praktyce ochrony krajobrazu stosowano podział na pięć charakterystycznych stref krajobrazu w ramach jego pełnego polskiego zasobu, wśród których trzy mieszczą się w kategorii stref ochronnych. Są to: strefa rezerwatowa, strefa parkowo – krajobrazowa i strefa krajobrazu chronionego.

Zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek architektury - budowla historyczna, udostępniona do zwiedzania z zewnątrz lub wewnątrz. Nosi cechy określonego lub kilku stylów architektonicznych.

Zabytek ruchomy - rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych (np. rzeźba, ołtarz, obraz).

Zabytek archeologiczny - „zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem”.

Badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich.

Badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń.

Badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego.

Prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań.

Prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części oraz dokumentowanie tych działań.

Historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych.

Historyczny zespół budowlany - powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi.

Rewitalizacja - proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego i prowadzący do rozwoju.

Program rewitalizacji - program wieloletnich działań w sferze przestrzennej, społecznej i ekonomicznej, prowadzący w okresie kilkunastoletnim do rewitalizacji terenu znajdującego się w stanie kryzysowym.

Projekt rewitalizacji – realizowany na określonym terenie, będący częścią programu rewitalizacji, w ramach którego realizowane są zadania inwestycyjne, społeczne i ekonomiczne.

Otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków, w celu ochrony wartości widokowych zabytku.

Pomnik Historii to szczególna forma ochrony najcenniejszych zabytków w Polsce. Tytuł Pomnika Historii może otrzymać zabytek nieruchomy o szczególnej wartości historycznej, naukowej i artystycznej, utrwalony w powszechnej świadomości i mający duże znaczenie dla dziedzictwa kulturowego Polski.

Pomniki przyrody - pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienie o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami.

W świetle ustawy w Polsce ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania:

- ♦ zabytki nieruchome będące, w szczególności: krajobrazami kulturowymi, układami ruralistycznymi i urbanistycznymi oraz zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego, obiektami techniki (a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami innymi zakładami przemysłowymi), cmentarzami, parkami, ogrodami, innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- ♦ zabytki ruchome;

- ♦ zabytki archeologiczne;
- ♦ niektóre nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej;

Formy ochrony zabytków:

1. Wpis do rejestru zabytków.
2. Uznanie za pomnik historii.
3. Utworzenie parku kulturowego.
4. Ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Organy ochrony zabytków:

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego - w jego imieniu Generalny Konserwator Zabytków.
2. Wojewódzki Konserwator Zabytków.
3. Powiatowy Konserwator Zabytków.
4. Społeczni opiekunowie zabytków.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta Kwidzyna z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa.

2.1.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego przyjęta została Uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 271/XXII/2000 z dnia 3-go lipca 2000 r.

W okresie poakcesyjnym, zgodnie z zapisami strategii, za sprawą podjętych działań gospodarka regionu ma być gotowa do wejścia na drogę szybkiego rozwoju opartego na umiejętnościach i wiedzy.

Priorytetowe kierunki działań w tym okresie obejmują zwiększanie turystycznej i inwestycyjnej atrakcyjności regionu.

Główne zadania Strategii:

- ♦ określenie wizji regionu pobudzającej do aktywnego udziału w pracy na rzecz rozwoju regionu i tożsamości regionalnej;
- ♦ zainicjowanie współpracy w planowaniu przyszłości regionu;
- ♦ mobilizacja społeczności lokalnych, grup interesów, organizacji społecznych i innych aktorów sceny regionalnej do wyrażania swoich opinii oraz do współdziałania w rozwoju regionu;
- ♦ instytucjonalizacja prac nad planowaniem rozwoju gospodarczego, społecznego, ekologicznego i przestrzennego;
- ♦ tworzenie odniesienia dla działań planistycznych prowadzonych zarówno na szczeblu lokalnym (gmin i powiatów), jak i krajowym;
- ♦ określenie merytorycznej podstawy tworzenia programów i projektów rozwojowych;
- ♦ przygotowanie instytucji i przedsiębiorstw do przyjęcia oraz właściwego gospodarowania środkami;
- ♦ wspierania rozwoju, pochodzących z funduszy krajowych i zagranicznych;
- ♦ stworzenie spójnego i atrakcyjnego wizerunku regionu jako podstawy do jego promocji;

2.1.2. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Pomorskiego na lata 2004- 2013. UCHWAŁA NR 327/XXIII/04 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO z dnia 17 maja 2004 roku w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004 – 2013.

W dokumencie nie wymienia się form turystyki, ani nie różnicuje obszarów o mniejszych, czy większych predyspozycjach do rozwoju tej dziedziny. Zakłada się, że na atrakcyjność turystyczną wpływają obok uwarunkowań przyrodniczych czy kulturowych, także aktywność społeczności lokalnych, które mogą zainicjować powstanie atrakcji turystycznych. Dokument Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004-2013 zakłada planowanie w długim okresie czasu.

W części diagnostycznej uwzględniono zestawienie wniosków z przeprowadzonych debat społecznych oraz analizę SWOT opartą na:

- ♦ ekspertyzie pt. *Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim*;
- ♦ wnioskach z przeprowadzonych debat;
- ♦ wnioskach i uwagach przesłanych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego;

Wnioski z 10 debat przeprowadzonych na terenie województwa pomorskiego:

- ♦ **potrzeba zintegrowanego systemu informacji turystycznej;**
- ♦ **integracja działań promocyjnych w obszarze regionu;**
- ♦ **konieczna współpraca pomiędzy sferą prywatną, a sferą publiczną oraz współpraca międzysektorowa (w różnych obszarach sektorowych);**
- ♦ **edukacja proturystyczna (młodzieży), edukacji, podnoszenie świadomości i podtrzymywanie tożsamości regionalnej;**
- ♦ **potrzeba badań marketingowych, w tym ruchu turystycznego oraz potrzeb, wymagań, motywów podróżowania turystów;**
- ♦ **potrzeba budowania kompleksowych pakietów produktowo - ofertowych, (w tym ponadregionalnych);**
- ♦ **potrzeba zróżnicowania bazy noclegowej dostosowanej do struktury ruchu turystycznego;**
- ♦ **przedłużanie sezonu turystycznego, kreowanie atrakcji, produktów, pozasezonowych, w tym imprez i innych wydarzeń;**
- ♦ **prowadzenie szkoleń i kształcenia kadr oraz podnoszenie jakości kształcenia;**

Najczęściej proponowane działania zgłoszone w czasie debat:

- ♦ ujednolicenie i estetyzacja znaków informacyjnych (np. tablic kierunkowych);
- ♦ doskonalenie form współpracy, w tym partnerstwa publiczno – prywatnego;
- ♦ wprowadzenie estetyzacji miejsc atrakcyjnych turystycznie, w tym oczyszczanie po sezonie (wywóz śmieci, rekultywacja terenów zielonych);
- ♦ poprawa bezpieczeństwa turystów;
- ♦ synchronizacja funkcjonowania transportu w regionie;
- ♦ realizacja założeń wieloletnich i zapewnienie ciągłości;
- ♦ wsparcie promocji lokalnych produktów turystycznych,
- ♦ zintegrowanie i koordynacja działań, w tym w zakresie informacji i promocji;
- ♦ kształtowanie świadomości społecznej młodzieży – historia kreatywna;
- ♦ racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego w rozwoju funkcji turystycznych;

Rozwój turystyki w województwie pomorskim bazuje na 6 PRIORYTETACH:

Priorytet 1 - Rozwój partnerstwa i współpracy na rzecz spójnego systemu zarządzania.

Priorytet 2 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz poprawa dostępności transportowej dla turystyki.

Priorytet 3 - Tworzenie markowych produktów turystycznych.

Priorytet 4 - Opracowanie i wdrażanie koncepcji monitoringu rynku turystycznego.

Priorytet 5 - Tworzenie spójnej promocji oraz zintegrowanego systemu informacji turystycznej.

Priorytet 6 - Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i przedsiębiorczości skierowany na wzrost jakości usług turystycznych.

PROGRAMY NA LATA 2007- 2013:

- ♦ Program Rozwoju Produktów Turystycznych Województwa Pomorskiego. **(Nr 8)**
- ♦ Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego. **(Nr 9)**
- ♦ Program Promocji Turystyki Województwa Pomorskiego. **(Nr 10)**
- ♦ Program Szkoleń dla Turystyki. **(Nr 12)**
- ♦ System Transportu w Turystyce. **(Nr 13)**
- ♦ Program Wspierania Inwestycji i Przedsiębiorczości w Turystyce. **(Nr 14)**

2.1.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa

Pomorskiego. UCHWAŁA NR 639/XIV/02 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO z dnia 30 września 2002 roku.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego zdefiniowano określone procesy, w tym **proces kształtowania się struktury funkcjonalno-przestrzennej pomorskiego** regionu metropolitalnego. W świetle uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych przebiegać on będzie prawdopodobnie zgodnie z ogólnymi prawidłowościami rozwoju europejskich regionów metropolitalnych.

Celem lepszej ochrony potencjału kulturowego województwa i pełniejszego wykorzystania planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie rozwoju rekreacji i turystyki na obszarach o wysokich walorach historyczno-kulturowych wskazano 6 obszarów, które powinny być chronione poprzez utworzenie parków kulturowych.

W Planie ujęte zostały obszary o ponadregionalnych walorach przyrodniczych, za które uznano struktury, których cechy funkcjonalne i stopień zachowania zróżnicowania biotycznego oraz naturalność odgrywają stabilizującą rolę w krajowych i europejskich strukturach i w powiązaniach ekologicznych. Obszary te posiadają także unikatowe walory z punktu widzenia potrzeb ochrony przyrody w tym **doliny Wisły**.

Obszary kulturowe - obszar województwa pomorskiego, który cechuje się wyraźnym i znacznym zróżnicowaniem środowiska kulturowego, wielowiekową stabilnością historyczną kultur osadniczych, różnym stopniem zachowania zasobów zabytkowych i kulturowych oraz wykształconą w toku rozwoju specyficzną strukturą krajobrazów kulturowych.

W Planie za pomocą metody waloryzacji zintegrowanej wyróżniono 3 typy obszarów o zróżnicowanych walorach i randze dziedzictwa kulturowego, ponadto określono następujące **zasadnicze cele ochrony wartości przyrodniczo-kulturowych i krajobrazu:**

- ♦ całościowe ujmowanie dopełniających się zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego, wartości kulturowych i krajobrazu;
- ♦ integralne traktowanie materialnych i niematerialnych wartości terenu;
- ♦ gospodarowanie w przestrzeni z uwzględnieniem przenikających się i tworzących wzajemne relacje procesów przyrodniczych i kulturowych, których wyrazem jest krajobraz;

Ogólne założenia polityki przestrzennej (w zakresie ochrony zasobów naturalnych):

- ♦ ochrona różnorodności biologicznej;
- ♦ ochrona i kształtowanie spójności struktur ekologicznych;
- ♦ ochrona i kształtowanie spójności systemu obszarów chronionych;
- ♦ integracja działań ochrony środowiska z ochroną i kształtowaniem przestrzeni kulturowej i rekreacyjno-turystycznej;

- ♦ integracja działań w zakresie programu zalesień gruntów rolnych, ochrony sieci powiązań ekologicznych i obszarów chronionych;
- ♦ ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych;
- ♦ utrzymanie tendencji poprawy stanu środowiska i jej dalsze kreowanie;

Program Opieki Nad Zabytkami jest zgodny z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, który przewiduje w następujących punktach (numeracja wg. Planu ZPWP) m.in.:

1.Zachowanie dziedzictwa kulturowego.

2.Zachowanie i ochronę najwartościowych, nieprzekształconych zespołów i fragmentów krajobrazów wraz z panoramami widokowymi i wnętrzami architektoniczno - krajobrazowymi tych terenów.

3.Rekultywację, rewaloryzację i restytucję elementów przyrodniczych i architektonicznych, służących podtrzymaniu lub odtworzeniu walorów krajobrazowych.

4.Kompleksową modernizację obszarów wiejskich.

5.Propagowanie tradycyjnych form architektury, w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiałów wykończeniowych wraz z opracowaniem wzornika projektów architektonicznych bazujących na wzorach zabudowy tradycyjnej.

6. Zachowanie i ochronę obiektów hydrotechnicznych, drogowych, kolejowych oraz zabytków techniki tj: mostów drogowych i kolejowych, obiektów hydrotechnicznych, wiatraków i młynów, kolejki wąskotorowej i zakładów przemysłowych, zabudowań i urządzeń technicznych elektrowni wodnych, młynów wodnych, relikwów hut szkła, architektury portowej i morskiej (statki i inne jednostki pływające).

7.Poprawę standardu cywilizacyjnego i warunków życia mieszkańców różnych części województwa, a szczególnie obszarów strukturalnego bezrobocia.

8.Integrację struktury przestrzennej województwa służącej tożsamości pomorskiej.

2.1.4. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 2 października 2007 r.

Cel strategiczny Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 - poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Przygotowany przez Samorząd Województwa Pomorskiego **Regionalny Program Operacyjny (RPO WP)** na lata 2007-2013 oraz Program Opieki nad Zabytkami jest zgodny z następującymi Ośmiu Priorytetowymi i kierunkami wsparcia RPO WP:

Oś Priorytetowa 3: Funkcje miejskie i metropolitalne.

3.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej.

3.2.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Oś Priorytetowa 6: Turystyka i dziedzictwo kulturowe.

6.1. Infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny.

6.3. Regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym.

6.4. Wspieranie i zachowanie przyrodniczych walorów turystycznych.

Uwzględniając słabe strony regionu realizacja **RPO WP** koncentrować się będzie na:

- ♦ poprawie jakości infrastruktury technicznej (m.in. transportowej) i społecznej (m.in. edukacyjnej);
- ♦ wsparciu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw;
- ♦ tworzeniu warunków dla budowania społeczeństwa otwartego, aktywnego i uczącego się;
- ♦ wzmacnianiu potencjału obszaru metropolitalnego oraz głównych ośrodków miejskich;
- ♦ przezwyciężaniu marginalizacji;
- ♦ poprawie atrakcyjności regionu (głównie turystycznej i inwestycyjnej);
- ♦ poprawy warunków życia mieszkańców (bezpieczeństwo, stan środowiska i stan zdrowotności);

2.1.5. Relacje z Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami w Województwie Pomorskim. Załącznik do Uchwały Nr 72/VI /07 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 lutego 2007 r.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego jest dokumentem służącym podejmowaniu planowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego przez samorząd województwa.

Główny celem programu jest poprawa stanu zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych oraz zachowania krajobrazu kulturowego województwa pomorskiego. Dokument może służyć również jednostkom samorządu terytorialnego, środowiskom naukowym i badawczym, a także innym podmiotom i osobom zainteresowanym kulturą oraz dziedzictwem kulturowym.

Program opracowany został na cztery lata i jest dokumentem, który będzie cyklicznie aktualizowany.

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami. - Ochrona zabytków, dawnych materialnych i niematerialnych dóbr kultury jest **obowiązkiem konstytucyjnym Państwa**. W myśl art. 5 Konstytucji RP. Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

Celem strategicznym przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. jest dokumentu zrównoważonego rozwoju kultury w regionach. Jego realizacja odbywać się będzie przez osiągnięcie celów częściowych.

Program Opieki jest ściśle związany z Narodową Strategią Rozwoju Kultury.

Program realizowany jest w ramach 4 priorytetów: rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych, rozwój instytucji muzealnych, ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju oraz ochrona zabytków archeologicznych.

Regulacje regionalne zawarte są w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego wytyczająca kierunki rozwoju województwa pomorskiego do 2020 r. obejmuje 14 celów strategicznych ujętych w ramach 3 priorytetów:

Priorytet I. - KONKURENCYJNOŚĆ
Priorytet II. - SPÓJNOŚĆ
Priorytet III. - DOSTĘPNOŚĆ

Działania w ramach tych Priorytetów przyczyniają się między innymi do:

- ♦ wzrostu świadomości, uwrażliwienia i akceptacji społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego;
- ♦ identyfikacji z „małą ojczyzną” - wielokulturowego społeczeństwa;
- ♦ zahamowania degradacji i poprawa estetyczna środowiska kulturowego;
- ♦ rewitalizacji centrów miast, przez co zwiększa się atrakcyjność turystyczna generująca ożywienie gospodarcze i nowe miejsca pracy;
- ♦ zwiększenia standardu mieszkaniowego;
- ♦ stworzenia środowiska przyjaznego człowiekowi;
- ♦ wzrostu znaczenia województwa pomorskiego w kraju;
- ♦ zwiększenia atrakcyjności krajobrazowej i przyrodniczej regionu;
- ♦ zainteresowania województwem inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych;

SILNE STRONY

- ♦ nasycenie regionu zabytkami o znaczeniu europejskim i krajowym (jeden zespół wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO i trzy zespoły zabytkowe posiadające status Pomnika Historii);
- ♦ bogaty i różnorodny zasób zabytków charakterystycznych i wyróżniających region – obiekty dziedzictwa morskiego i rzeczno;
- ♦ wyjątkowy w skali kraju zasób zabytków dziedzictwa holenderskiego;
- ♦ różnorodny zasób zabytków budownictwa regionalnego, drewnianego i ceglanego;
- ♦ zachowana duża ilość obiektów obronnych w tym charakterystycznych obiektów dziedzictwa krzyżackiego;
- ♦ bogaty zasób ruchomych dzieł sztuki zgromadzonych w obiektach sakralnych oraz w muzeach stanowiących świadectwo nawarstwiania się kultur i narodów;
- ♦ wysokie walory i atrakcyjność środowiska kulturowego dla gospodarki, mieszkańców i turystyki;

SŁABE STRONY

- ♦ zły stan zachowania znacznej części obiektów zabytkowych - zwłaszcza zespołów dworsko-parkowych i folwarcznych, zabytków postindustrialnych, zabytków sakralnych położonych na Żuławach;
- ♦ przekształcenie zespołów zabudowy historycznych miast i miasteczek poprzez wprowadzenie nowej zabudowy, nie liczącej się z lokalną tradycją, architekturą i historycznymi uwarunkowaniami;
- ♦ niewystarczająca promocja zasobów oraz edukacja dotycząca walorów środowiska kulturowego;
- ♦ zanikanie tradycyjnej sztuki budowlanej i form budowlanych oraz stosowania tradycyjnych materiałów;
- ♦ brak systemów zabezpieczeń obiektów zabytkowych (ochrony przeciwpożarowej, antywłamaniowych);

SZANSE

- ♦ wzrost zainteresowania właścicieli obiektów zabytkowych ochroną i pracami konserwatorskimi;
- ♦ rosnąca rola samorządu regionalnego poprzez włączenie ochrony zabytków w sferę rozwoju regionalnego;
- ♦ możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł: państwowe, samorządowe, prywatne, wyznaniowe, środki UE i in.;
- ♦ uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w programach, strategiach i planach rozwoju województwa, gmin i miast;
- ♦ rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego;
- ♦ promocja przykładów dobrej architektury kontynuującej miejscową regionalną tradycję budowlaną;
- ♦ edukacja w dziedzinie zarządzania dziedzictwem kulturowym;

ZAGROŻENIA

- ♦ pogarszający się stan techniczny tkanki zabytkowej spowodowany niewłaściwym użytkowaniem;
- ♦ niewłaściwe prowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, niezgodnie ze sztuką budowlaną;
- ♦ ekspansja inwestycyjna na obszarach miast ingerująca w historyczny układ urbanistyczny;
- ♦ ekspansja znaczących, wielkogabarytowych inwestycji lokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych kulturowo i krajobrazowo;
- ♦ dokonywanie wtórnych podziałów i parcelacji obiektów i zespołów zabytkowych;
- ♦ klęski żywiołowe i zdarzenia losowe;

2.2. Tezy krajowego programu opieki nad zabytkami.

Założenia wynikające z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
Opracowanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W dostępnych dokumentach najważniejsze pod względem merytorycznym są zasady postępowania konserwatorskiego:

- ♦ **zasada *primum non nocere*;**
- ♦ **zasada maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych);**
- ♦ **zasada minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych);**
- ♦ **zasada, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco;**
- ♦ **zasada czytelności i odróżnialności ingerencji;**
- ♦ **zasada odwracalności metod i materiałów;**
- ♦ **zasada wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie;**

Zasady powyższe dotyczą i winny obowiązywać nie tylko konserwatorów zajmujących się technologiczną stroną restauracji dzieł sztuki, konserwatorów, architektów lub urbanistów, ale również pracowników urzędów konserwatorskich czy też pracowników samorządów, zwłaszcza w zakresie opiniowania i przyznawania środków na realizację programów i projektów związanych z ochroną zabytków.

W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące cele działań:

1. W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami.
2. W zakresie działań o charakterze systemowym.
3. W zakresie systemu finansowania.
4. W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania.
5. W zakresie kształcenia i edukacji.
6. W zakresie współpracy międzynarodowej.

Uwaga: Prace nad programem krajowym nie zostały jeszcze ukończone, dostępne publicznie są jedynie przedstawione powyżej tezy.

2.3. Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków.

Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków realizowane są w ramach Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” (NPK „OZiDK) na lata 2004–2013.

Program jest zgodny z istniejącym prawodawstwem polskim, w tym z Konstytucją RP, prawem dotyczącym organizowania i prowadzenia działalności kulturalnej, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, prawem autorskim, prawem regulującym podział administracyjny Polski i ustanawiającym kompetencje jednostek samorządu terytorialnego (jst), istniejącym prawem gospodarczym i podatkowym oraz prawem europejskim.

Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego” jest zgodny z założeniami do Krajowego Programu Ochrony Zabytków, a działania ujęte w programie są z nim komplementarne.

Program ten jest także komplementarny wobec strategii rozwojowych przyjętych przez rząd RP, a w szczególności z Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego, Narodową Strategią Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich, Narodową Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich, Strategią Gospodarczą Rządu „Przedsiębiorczość – Rozwój – Praca”, a przez to z Narodowym Planem Rozwoju, przyjętym przez Radę Ministrów 14 stycznia 2003 r.

Opieka i ochrona zabytków w Polsce integralnie związana jest z Narodową Strategią Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 i z Uzupełnieniem Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 oraz z Narodowym Programem Kultury "Ochrona Zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004 - 2013".

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 została przyjęta przez Rząd RP 21 września 2004 r. Zakres Strategii został podporządkowany głównie regionom, jako podstawowym jednostkom podziału terytorialnego

Celem strategicznym NSRK jest:

♦ **Zrównoważony rozwój i wspieranie kultury w regionach.**

♦ **Intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.**

Cele cząstkowe to między innymi:

♦ **Zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków.**

♦ **Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.**

♦ **Poprawa warunków działalności artystycznej.**

Cele cząstkowe realizowane są w ramach 5 obszarów priorytetowych, którym odpowiadają szczegółowo opisane w NSRK - Narodowe Programy Kultury, w tym Narodowy Program Kultury "Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004 - 2013".

Celami cząstkowymi programu są m.in.:

- ♦ kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne;
- ♦ zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- ♦ promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego;

NSRF zakwalifikowała się do pomocy finansowej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) również jako narzędzie wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego - **Priorytet 3 ZPORR - Rozwój lokalny, Działanie 3.3 - Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne, Poddziałanie 3.3.1 - Rewitalizacja obszarów miejskich.**

W ramach Poddziałania 3.3.1 wspierane są projekty wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji, realizowane w celu m.in.:

- ♦ renowacji budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele gospodarcze, społeczne i kulturalne;
- ♦ poprawy funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych;
- ♦ przebudowy lub remontów publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych;
- ♦ rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonej z działalnością gospodarczą;
- ♦ tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast;

Przedsięwzięcia realizowane w ramach tego poddziałania mają na celu zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw.

2.4. Krajowe uwarunkowania formalno-prawne i instytucjonalne funkcjonowania ochrony dóbr kultury.

Podstawą prawną ochrony zabytków w Polsce jest **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z 2003r.)**, która reguluje zasady ochrony i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa: formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania etc.

Obowiązująca **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** wprowadziła również określone pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami

Uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w szeregu obowiązujących ustaw, w tym w:

- ♦ ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568);
- ♦ ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627);
- ♦ ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99 poz. 1079, Nr 100 poz. 1085, Nr 110 poz. 1189 i Nr 145 poz. 1623 z późniejszymi zmianami);
- ♦ ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46 poz. 543 z późniejszymi zmianami);
- ♦ ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717);
- ♦ ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106 poz. 1126);

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Kwidzyna.

3.1. Rys historyczny.

- ♦XI-XII w. - gród z osadą podgrodową na terenie obecnego miasta;
- ♦1207 r. - Kwidzyn jedną z baz misji chrystianizacyjnej skierowanej na Prusy;
- ♦1233 r. - na Żuławę Kwidzyńską, ok. 5 km na północ od obecnego miasta, przybyli Krzyżacy i założyli na wzgórzu prowizoryczny gród, który nazwali na cześć patronki Zakonu - Żuławą Świętej Marii;
- ♦1233 r. - wielki mistrz krzyżacki Herman Balk przeniósł bazę wypadową na Prusy, na teren dawnego grodu w Kwidzynie;
- ♦1234 r. - krzyżacki gród był stopniowo rozbudowywany i przekształcany z budowli drewnianej w kamienną, a następnie ceglana;
- ♦1242/1243 - pierwsze miasto, jeszcze drewniane, uległo zniszczeniu w latach pierwszego powstania Prusów przeciw Krzyżakom. Nowi osadnicy pojawili się tam dopiero w 1255 r.;
- ♦1254 r. – podjęta została decyzja o budowie w Kwidzynie katedry biskupiej, a miasto stało się siedzibą diecezji pomezańskiej wchodzącej od 1255 r. w skład metropolii ryskiej;
- ♦1260-1273 - w trakcie drugiego powstania pruskiego miasto stanowiące już wówczas własność biskupów pomezańskich, zostało dwukrotnie spalone i spustoszone;
- ♦1254-1284 budowa pierwszego kościoła w Kwidzynie;
- ♦1285 r. powołana została kapituła katedralna, a kościół parafialny stał się katedrą biskupią;
- ♦1286 r. - zamek kwidzyński został siedzibą biskupów pomezańskich (tzw. zamek biskupi w rejonie ob. ul. Starozamkowej);
- ♦pocz. XIV w. - budowa katedry w Kwidzynie i w ok. 1323 r. szkoły katedralnej;
- ♦1320-1340 - przypuszczalny okres budowy zamku dla kapituły biskupa pomezańskiego;
- ♦1336 r. biskup pomezański odnowił przywilej lokacyjny dla Kwidzyna;

- ♦XIV/XV w. liczba mieszkańców Kwidzyna wyniosła ok. 800 osób;
- ♦1414 r. podczas obrony Kwidzyna przed wojskami polskimi, mieszkańcy podpalili swoje domostwa, zniszczeniu ulega drewniana zabudowa miasta;
- ♦1440 r. w dniu 14 marca w mieście odbył się zjazd założycielski Związku Pruskiego;
- ♦1454 r. powstanie stanów pruskich, z początkowym udziałem Kwidzyna;
- ♦1466 r. po pokoju toruńskim miasto w granicach Prus Krzyżackich;
- ♦1466-1488 – odbudowa miasta;
- ♦1478-1479 – „wojna popia” i ostatnia wojna z lat 1519-1521 nie sprzyjały stabilizacji materialnej miasta i mieszkańców (w 1520 r. miasto poddało się oddziałom polskim miasta, lecz pomimo tego uległo spaleniu);
- ♦1525 r. – w rezultacie postanowień traktatu krakowskiego z 8 kwietnia tegoż roku Kwidzyn, jako część Prus Książęcych, stał się lennem Polski - siedzibą starostów. Miasto cieszyło się pokojem przez okres około 100 lat;
- ♦1525 r. - po sekularyzacji Prus katedra stała się kościołem ewangelickim;
- ♦1527 r. - biskup pomezański Eberhard von Queiss przystąpił do kościoła luterńskiego;
- ♦1551 r. – po śmierci Pawła Speratusa ostatniego ewangelickiego biskupa, zanika podział kościoła luterńskiego na biskupstwa;
- ♦1540-1558 - rozbiórka tzw. zamku biskupiego, znajdował się on poza murami miejskimi, na południe w rejonie ul. Starozamkowej – Zamkowa Góra;
- ♦1549-1574 - w Kwidzynie istniała gmina braci czeskich, która ostatecznie została zlikwidowana na skutek nietolerancji mieszczan;
- ♦1628 r. - wojska szwedzkie zajęły Kwidzyn;
- ♦1629 r. - król szwedzki w Kwidzynie, przedmieścia zmienione zostały w ufortyfikowane obozy;
- ♦1655-1660 - w trakcie kolejnej wojny, działania operacyjne toczyły się także na terenie Prus Książęcych, a w grudniu 1655 r. Kwidzyn został zajęty przez wojska szwedzkie;
- ♦1709-1711 - epidemia dżumy w mieście, w jej rezultacie zdziesiątkowana została liczba mieszkańców;

- ♦1719 r. - w rezultacie pożarów zniszczeniu uległa ponad 1/3 zabudowy Kwidzyna;
- ♦1751 r. - Kwidzyn zamieszkiwało ok. 1200 osób;
- ♦1772 r. - pierwszy rozbiór Polski, w dniu 13 września tegoż roku Prusy zaanektowały Pomorze Nadwiślańskie;
- ♦1772 r. - w Kwidzynie ulokowana została Kamera Wojenna i Domen, która stała się ośrodkiem pruskiej władzy;
- ♦1798 r. - odnotowany pierwszy wyznawca religii mojżeszowej. Pierwsza synagoga została wzniesiona w Kwidzynie w 1832 r., a kolejna w 1930 r.;
- ♦1800 r. - budowa sądu;
- ♦1808 r. - w końcu tegoż roku wyłącznym organem władzy administracyjnej na szczeblu prowincji stała się kamera, zwana odtąd regencją kwidzyńską;
- ♦1813 r. - w styczniu niedobitki wojsk napoleońskich, wracające spod Moskwy, przyniosły ze sobą epidemię cholery, życie straciła 1/10 ludności miasta;
- ♦ lata 1815 i 1816 - stolicą Prowincji Zachodniopruskiej został Gdańsk, natomiast Kwidzyn siedzibą jednego z dwóch obwodów regencyjnych (Regierungsbezirk);
- ♦1836 r. - uruchomiona została cukrownia;
- ♦1846-1858 - budowa kościoła parafialnego w tzw. stylu arkadowym (*Rundbogenstil*) wg projektu K. F. Schinkla;
- ♦1860 r. - ok. budowa wodociągów i kanalizacja miasta;
- ♦1883 r. - uruchomienie linii kolejowej Malbork-Kwidzyn-Grudziądz;
- ♦ 1890 r. - oddanie do użytku wieży ciśnień;
- ♦1900 r. - rozpoczęła pracę gazownia miejska;
- ♦1919 r. - Kwidzyn zamieszkiwało 12 522 mieszkańców;
- ♦1920 r. w wyniku plebiscytu miasto znalazło się w granicach Niemiec, o zachowanym układzie i charakterze miasta przygranicznego;
- ♦do 1939 r. - tj. do wybuchu II wojny światowej liczba ludności miasta i powiatu kwidzyńskiego wzrastała dość powolnie osiągając łącznie 44,8 tys. osób;

♦1939 r. - okręg regencyjny uległ rozwiązaniu, w jego miejsce utworzono Okręg Regencyjny Kwidzyn (Regierungsbezirk Marienwerder), ze stolicą w Kwidzynie, który wchodził do 1945 r. w skład Okręgu Rzeszy Gdańsk - Prusy Zachodnie;

♦1945 r. - 30 stycznia wojska radzieckie wkroczyły do miasta;

♦od 1945 r. - Kwidzyn w granicach Polski zachował rangę miasta powiatowego;

♦1946 r. - miasto liczyło 9940 mieszkańców;

♦Od 1999 r. miasto powiatowe w województwie pomorskim;

3.2. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków woj. pomorskiego.

Rejestr zabytków zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego realizuje Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków na podstawie art. 8 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a kieruje nim Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku.

Za zabytek, zgodnie z definicją wskazaną w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, uważać należy nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Sam wpis do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego może nastąpić z urzędu lub na podstawie wniosku właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym zlokalizowany jest zabytek nieruchomy (wg. art. 9 ust. 1). Przedmiotowego wpisu dokonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków, wydając decyzję administracyjną.

Do rejestru może być wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru oraz nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (wg. art. 9 ust. 2).

Zabytek może zostać wpisany w 3 kategoriach, dla których prowadzone są odrębne księgi:

- ♦ Zabytek nieruchomy.
- ♦ Zabytek ruchomy.
- ♦ Zabytek archeologiczny.

Z terenu miasta Kwidzyna w rejestrze zabytków województwa pomorskiego znajduje się 56 wpisów, w tym 1 układ urbanistyczny i 5 zespołów. Numer rejestrowy zaznaczony wytłuszczonym drukiem – wg. danych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku.

L P	MIEJS- COWOŚĆ	OBIEKT	ULICA	NR	DATOWANIE	REJ. ZABYTKÓW
1	Kwidzyn	Układ urbanistyczny Starego Miasta	Kwidzyn		Ok.1275-1350.	107 z dn.01.07.1959
2	Kwidzyn	Zespół zamkowo-katedralny /kościół pokatedralny parafialny p.w. Św. Jana Ewangelisty – konkatedra; zamek pokrzyżacki/	Zbożowa Katedralna	121	Ok. 1324 r. do 1390 r.	263 z dn.09.12.1961
3	Kwidzyn	Zespół miejskich murów obronnych – odcinek zachodni i południowy obronny – odcinek zachodni.	Gdańska Góra Batalionów Chłopskich		Od XIV do XX w.	719 z dn. 21.12.1972
4		Ruina wieży ratusza	Stary Rynek		Poł. XIV, nowy 1878-1880.	720 z dn. 21.12.1972
5	Kwidzyn	Była Kaplica Kościoła Ewangelicko- Metodystycznego.	Basztowa	5	1880 r.	1494 z dn.29.11.1994
6	Kwidzyn	Synagoga	Batalionów Chłopskich	44 A	1831-32 r.	1313 z dn.25.06.1990
7	Kwidzyn	Budynek Poczty Polskiej wraz z ogrodzeniem	Braterstwa Narodów	50	1911-13 r.	1642 z dn.18.09.1997
8	Kwidzyn	Dom	Braterstwa Narodów	54	4 ćw. XIX w.	1509 z dn.25.01.1995
9	Kwidzyn	Były Dom Dziecka im. Marii Konopnickiej	Braterstwa Narodów	56/58	1 ćw. XX w.	1506 z dn.16.01.1995
10	Kwidzyn	Budynek Wyższego Sądu Ziemskiego – ob. Szkoła Specjalna	Braterstwa Narodów	59	1798-1800 r.	1512 z dn.27.01.1995
11	Kwidzyn	Budynek użyteczności publicznej- była Przychodnia Specjalistyczna	Braterstwa Narodów	60	Ok. 1901-10 r.	1504 z dn.11.01.1995
12	Kwidzyn	Dom- siedziba Konsulatu Polskiego ob. Przedszkole Miejskie nr 1 wraz z otaczającą działką i nasadzeniami zieleni wysokiej	Braterstwa Narodów	65	Ok. 1900 r.	1501 z dn.21.12.1994
13	Kwidzyn	Budynek Banku Gdańskiego	Chopina	22	Ok. 1910 r.	1540 z dn.29.05.1995
14	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	10	Ok. 1800 r.	1477 z dn.30.08.1994
15	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	15	Ok. 1900-10 r.	1478 z dn.07.09.1994
16	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	18	Ok. 1800 r.	1476 z dn.30.08.1994
17	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	17	Ok. 1880-95 r.	1479 z dn.08.09.1994
18	Kwidzyn	Zespół koszar wojskowych złożony z 7 budynków: 1.budynku sztabowego; 2.budynku wartowni;	Grudziądzka	30	1877-89 r.	1560 z dn.27.07.1995

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA 2008-2011

		3-4.budynków koszarowych; 5.-budynku hali sportowej; 6.- budynku dawnej ujeżdżalni; 7.-budynku magazynowego				
19	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	34	Ok. 1890-1990 r.	1482 z dn.23.09.1994
20	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	35	Ok. 1910-15 r.	1492 z dn.21.11.1994
21	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	36	Ok. 1885-95 r.	1483 z dn.26.09.1994
22	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	37	Ok. 1910-15 r.	1493 z dn.21.11.1994
23	Kwidzyn	Dom	Grudziądzka	50	1910 rok.	1484 z dn.01.10.1994
24	Kwidzyn	Dom	Hallera	1	Ok. 1860-70 r.	1511 z dn.25.01.1995
25	Kwidzyn	Szkoła dla dziewcząt –ob. Szkoła Podstawowa wraz z otaczającą działką i z nasadzeniami zieleni wysokiej	Hallera	4	1905-06 r.	1678 z dn.17.11.1998
26	Kwidzyn	Pałac- ob. Zespół Szkół Zawodowych nr 3	Katedralna	3		1500 z dn.21.12. 1994
27	Kwidzyn	Pałac Regencji- ob. budynek Zespołu Szkół Zawodowych nr 2	Katedralna	5	Ok. 1804 r.	1508 z dn.19.01.1995
28	Kwidzyn	Gimnazjum Polskie ob. budynek Zespołu Szkół Ogólnokształcących wraz z otaczającą działką	Konarskiego	12	1934-36 r.	1651 z dn.18.12.1997
29	Kwidzyn	Dom	Konarskiego	4	1905 r.	1510 z dn.25.01.1995
30	Kwidzyn	Zespół młyna parowego w Kwidzynie przy ul. Kościuszki nr 3 w skład którego wchodzi: 1.budynek młyna z kantorkiem, 2.komin wolnostojący, 3.frontowa elewacja budynku magazyno- wego oraz historycznie przynależny teren	Kościuszki	3	1910-12 r.	1747 z dn.27.05.2004
31	Kwidzyn	Kamienica	Kościuszki	38	1906 r.	1776 z dn.23.12.1998
32	Kwidzyn	Kamienica	Kościuszki	39	1906 r.	1685 z dn.23.12.1998
33	Kwidzyn	Dom	Kościuszki	4-4 A	Ok. 1910 r	1515 z dn.02.02.1995
34	Kwidzyn	Dworzec kolejowy.	Kościuszki	54	1883 r.	1240 z dn.01.08.1988
35	Kwidzyn	Kamienica	Kościuszki	6	Ok. 1901-15 r.	1368 z dn.18.08.1992
36	Kwidzyn	Spichlerz	Magazynowa	11	Ok. 1880-90 r.	1579 z dn. 02.02.1996
37	Kwidzyn	Spichlerz	Magazynowa	8	Ok. 1880-90 r.	1057 z dn.07.06.1984
38	Kwidzyn	Magazyn	Ogrodowa	13	Ok. 1810-30 r.	1241 z dn.01.08.1988
39	Kwidzyn	Budynek Biblioteki Miejskiej z działką przy ul. Piłsudskiego 21 oraz połączony z nim dom mieszkalny przy ul. 15	Piłsudskiego 15 Sierpnia	25 26	Ok. 1910-20 r. 1890 r.	1655 z dn.06.04.1998

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA 2008-2011

		Sierpnia 26 (z wyłączeniem wnętrza)				
40	Kwidzyn	Budynek kasyna cywil. wraz z działką	Piłsudskiego		Ok. 1840-50 r.	A-1784 z dn. 5.11.2007
41	Kwidzyn	Kamienica	Piłsudskiego	32		1698 z dn.29.11.1999
42	Kwidzyn	Klasztor OO Franciszkanów	Piłsudskiego	47		1626 z dn.14.04.1997
43	Kwidzyn	Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy	Piłsudskiego	49	1846-1858 r.	1470 z dn. 29.07.1994
44	Kwidzyn	Budynek Sądu Rejonowego	Plac Plebiscytowy	1	1864-66 r.	1589 z dn. 02.04.1996
45	Kwidzyn	Szpital Św. Jerzego- ob. dom wraz z działką	Plac Plebiscytowy	4	Ok. 1825 r.	1658 z dn. 17.04.1998
46	Kwidzyn	Dom	Słowiańska	13	Ok. 1800 r.	1474 z dn.08.08.1994
47	Kwidzyn	Dom	Słowiańska	14	Ok. 1800 r.	723 z dn.21.12.1972
48	Kwidzyn	Dom	Słowiańska	15	Ok. 1800 r.	1356 z dn.02.10.1991
49	Kwidzyn	Pałac- Gimnazjum F.Schillera -ob. Zespół Szkół	Słowiańska	17	1835-38 r.	722 z dn.21.12.1972
50	Kwidzyn	Kamienica	Słowiańska	21	Ok. 1895 r.	1473 z dn.05.08.1994
51	Kwidzyn	Dom	Toruńska	20	Ok. 1930 r.	1521 z dn.20.02.1995
52	Kwidzyn	Dom	Toruńska	2	1898 r	1374 z dn.28.12.1992
53	Kwidzyn	Dawne Starostwo Powiatowe- była siedziba Telewizji Kablowej	Warszawska	18	Ok. 1800 r.	1536 z dn.19.05.1995
54	Kwidzyn	Budynek Urzędu Miejskiego i Rejonowego	Warszawska	19	1913-15 r.	1546 z dn.19.05.1995
55	Kwidzyn	Plebania kościoła p.w. Św. Jana Ewangelisty – ob. dom	Zbożowa	1	1864 r.	1514 z dn. 02.02.1995
56	Kwidzyn - Miłosna	Zespół zabudowy stadniny koni wraz z ogrodzonym terenem i parkiem /budynek administracyjny; dom właściciela z dwoma budynkami gospodarczymi; ujeżdżalnia; wieża wodna; trzy stajnie; budynek kasyna i klubu z przylegającym budynkiem gospodarczym; 17 budynków mieszkalnych, dwie bramy murowane, park/	Miłosna	18	1907-10 r.	977 z dn.25.02.1980

Według stanu z listopada 2007 r.

3.2.1 Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Kwidzyna.

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez gminy, a rozpoznanie zasobów i stanu zachowania umożliwia określenie zagrożeń i sposobów reagowania celem ich ochrony.

Oprócz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, a także parków kulturowych ochrona zabytków uwzględnia obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków (wg. art. 19 ust. 1).

W momencie posiadania przez gminę programu opieki nad zabytkami jego ustalenia uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jak i w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W gminnej ewidencji zabytków miasta Kwidzyna według stanu wpisu z listopada 2007r. ujętych jest:

- ♦ 528 obiektów (w większości kamienice – domy mieszkalnych itp.);
- ♦ 8 cmentarzy;
- ♦ 2 wiadukty kolejowe;
- ♦ 1 most kolejowy;
- ♦ 1 zagroda wiejska;

Łącznie 540 wpisów.

Szczegółowy wykaz znajduje się u Głównego Specjalisty ds. Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Kwidzyna.

3.3. Obiekty zabytkowe nieruchome o najważniejszym znaczeniu dla miasta.

1. Zespół katedralno-zamkowy:

Zamek - kapituły pomezkańskiej zbudowany w latach 1320-1340. Pierwotnie czteroskrzydłowy na rzucie zbliżonym do kwadratu. Posiada unikalną wieżę sanitarno-higieniczną tzw. Gdańsko z 1393 r. Obecnie mieści Muzeum Zamkowe.

Katedra – gotycka zbudowana w latach 1310-1360, o układzie pseudo-bazylikowym.

Na południowej ścianie nad kruchtą, znajduje się obraz mozaikowy z 1380 r. przedstawiający św. Jana Ewangelistę patrona katedry i klęczącego biskupa.

2. Fragmenty murów miejskich z XIV w. - widoczne od ulicy Górnej i Gdańskiej.

3. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Trójcy - wzniesiony w latach 1846-1858, według projektu pruskiego architekta Karla Friedricha Schinkla, forma bazyliki starochrześcijańskiej z oryginalną dwuwieżową fasadą wschodnią, - ul. Piłsudskiego 47.

4. Pałac Fermora - wzniesiony przez gubernatora rosyjskiego w latach 1757-1763 w stylu klasycystycznym. Rozbudowany w XVIII i XIX w. dla potrzeb administracji pruskiej na siedzibę regencji. Obecnie siedziba Zespołu Szkół Zawodowych Nr 2, - ul. Katedralna 5.

5. Gmach Sądu Ziemiańskiego - zbudowany w latach 1798-1800 w stylu klasycystycznym. Do budowy wykorzystano cegły z rozebranych skrzydeł zamkowych. Dwa skrzydła dobudowano w 1872 r. Obecnie siedziba Szkoły Specjalnej Nr 7, - ul. Braterstwa Narodów 59.

6. Konsulat Polski w Niemczech - zbudowany w początkach lat dwudziestych XX w. z inicjatywy i częściowo z funduszy rodziny Sierakowskich - polskich ziemian z Waplewa. Mieści obecnie Przedszkole Nr 1, - ul. Braterstwa Narodów 65.

7. Budynek Poczty - zbudowany w stylu neogotyckim w pierwszej połowie XIX w., - ul. Braterstwa Narodów 50.

8. Gmach Sądu - budynek o cechach neogotyckich, wzniesiony według wzorów angielskich z XIX w. - Pl. Plebiscytowy 1.

9. Gimnazjum Polskie - zbudowane ze składek społeczeństwa polskiego. Uroczyste otwarcie nastąpiło 10 listopada 1937 r. Obecnie siedziba Zespołu Szkół Ogólnokształcących, - ul. Konarskiego 12.

10. Dworzec kolejowy - w stylu neogotyckim zbudowany w drugiej połowie XIX w. – ul. Kościuszki 54.

11. Koszary wojskowe neogotyckie - zbudowane w połowie XIX w. - ul. Grudziądzka.

12. Zespół zabudowań d. stadniny Miłosna, z pocz. XX w. - ul. Miłosna.

13. Zespół młyna parowego, z lat 1910-12, - ul. Kościuszki nr 3.

14. Kaplica Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego, z 1880 r. - ul. Basztowa 5.

15. Gimnazjum Klasyczne dla chłopców - zbudowane w latach 1835-1837. Projekt budynku został opracowany przez pruskiego architekta Karla Friedricha Schinkla. Obecnie siedziba Zespołu Szkół Zawodowych nr 1, - ul. Słowiańska 17.

3.4. Wykaz zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków woj. pomorskiego.

Czołowym obiektem miasta Kwidzyna (ob. wpisanym w rejestr zabytków województwa pomorskiego), w którym znajduje się najwięcej zabytków ruchomych wpisanych w rejestr zabytków województwa pomorskiego jest Konkatedra - Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Jana Ewangelisty.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) gdzie w myśl art. 6 ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania m.in.:

Zabytki ruchome będące w szczególności:

- a)** dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej;
- b)** kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje;
- c)** numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami;
- d)** wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego;
- e)** materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 Ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 1998 r. Nr 85, poz. 539, Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984);
- f)** instrumentami muzycznymi;

g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi;

h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

Na **zabytki ruchome wpisane w rejestr zabytków województwa pomorskiego** pod dwoma poniższymi numerami składa się wyposażenie Katedry w Kwidzynie (w tym m.in. liczne dzieła sztuki, z różnych epok).

Nr rejestru B - 37/71 KL.IV/6212/ 3361/71, Data wpisu 1971-07-26

Nr rejestru B-395 PKWKZ.ZR. 4190/1437/2007, Data wpisu 2007

Szczegółowy wykaz w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Gdańsku ul. Kotwiczników 20, 80-881 Gdańsk.

Stan z listopada 2007 r.

3.5. Zasoby muzealne.

Zasoby muzealne zlokalizowane są w Muzeum w Kwidzynie, ul. Katedralna 1, które jest Oddziałem Muzeum Zamkowego w Malborku, a siedzibą jest gotycki zamek kapituły pomezańskiej z lat 1320-1340.

Po pracach remontowych i adaptacyjnych w 1950 r. w murach zamku utworzono muzeum i udostępniono pierwsze ekspozycje muzealne. Jego okazała sylweta położona na krawędzi niziny Wisły, dominuje w panoramie miasta. Same zbiory muzeum reprezentują kulturę materialną prawobrzeżnego Dolnego Powiśla z ziemi kwidzyńskiej, sztumskiej i suskiej.

Kwidzyńskie Muzeum Zamkowe posiada pięć stałych ekspozycji:

1. Narzędzia kar i tortur (XVI-XVIII w.).
2. Rzemiosło artystyczne (XV-XX w.).
3. Rzeźba barokowa z terenu Pomorza.
4. Przyroda Polski północnej.
5. Sztuka i kultura materialna regionu Dolnego Powiśla - etnografia.

Zbiory etnograficzne - prezentacją kulturę materialną regionu Dolnego Powiśla - mebli polichromowanych, klocki i matryce do drukowania tkanin, ceramika, formy do masła i pierników, prześcieradła, hafty, kolekcja skrzyń i szaf, przykłady budownictwa ludowego ziemi kwidzyńskiej suskiej i sztumskiej oraz fotogramy.

Zabytki kultury materialnej regionu reprezentowane są przez następujące działy: -uprawa roślin; -hodowla zwierząt; -pszczelarstwo; -rybołówstwo; -przechowywanie i przygotowywanie żywności; -obróbka drewna; -łyka i słomy; -włókna; -rogu; -gliny; -żelaza; -transport; -komunikacja; -miary i wagi.

Zbiory rzemiosła artystycznego: meble z przełomu XVIII i XIX w., ekspozycja intarsjowanych mebli mieszczańskich z przełomu XVIII i XIX wieku, wykonywanych w warsztatach elbląskich - skrzynie i szafy odzieżowe, szafki narożne, okute skrzynie i kufry, rzeźba sakralna z XV-XVIII w. z regionu Pomorza i Warmii, wywieszki cechowe z XVIII i XIX w., wyroby ślusarskie i kowalskie, piece stylowe i kafle holenderskie, gdańskie, mazurskie i kwidzyńskie z końca XVIII i pocz. XIX w.

Zabytki historyczne: druki polskie z drukarni Kantera wydawane w Kwidzynie, materiały związane z plebiscytem na Powiślu (czasopisma polskie, kroniki, fotografie, plakaty i odezwy), fotografie i dokumentacja zamku, m.in. detale architektoniczne, średniowieczne narzędzia tortur (np. skrzypce hiszpańskie, płaszcz hiszpański, kuna, pień i topór katowski).

Zabytki broni w tym m.in. jedyna zachowana bombardra krzyżacka z pocz. XV w. z zamku w Kurzętniku oraz armaty z XVII, XVIII i XIX w. Ekspozyty przyrodnicze: fauna Polski północnej oraz okazy egzotyczne (owady, ryby, płazy, gady, ptaki i ssaki).

Ptaki przedstawiono w limitowanym środowisku naturalnym: leśnym, wodnym i błotnym. W ekspozycji znajdują się rzadkości przyrodnicze, a ekspozycje szkieletów kostnych zwierząt obejmują szczęki wieloryba, zęby kaszalota, ryby piły, ząb mamuta oraz czaszka tura. Kwidzyńskie muzeum posiada także bardzo dużą kolekcję ptasich jaj (120 sztuk) i gniazd oraz zielnik zawierający 391 gatunków roślin z terenu Kaszub.

Szczegółowa liczba i rodzaj eksponatów ujęta jest w numerach inwentarzowych Muzeum.

3.6. Krajobraz kulturowy.

Krajobraz kulturowy przechowuje świadectwo działalności jego dawnych mieszkańców, dlatego jest znakiem tożsamości danego regionu.

Ochrona krajobrazu kulturowego w Polsce odbywa się według takich samych zasad jak ochrona przyrody. Określona jest ustawami o ochronie dóbr kultury, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o ochronie przyrody.

Ustawa o ochronie dóbr kultury z dn. 15.02.1962 z nowelizacją z dn. 19.07.1990 - Na podstawie tej ustawy służby konserwatorskie ochrony zabytków i ochrony przyrody podjęły w 1975 r. współpracę przy ewidencji zabytkowych założeń ogrodowych i cmentarnych.

W dniu 24 maja 1989 zawarto porozumienie pomiędzy Ministrem Kultury i Sztuki, a Ministrem Ochrony Środowiska o współpracy w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego oraz obszarów chronionych.

Nowelizacja ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach z dn. 19.VII.1990 r. wprowadziła, jako przedmiot ochrony, „**krajobraz kulturowy** w formie ustanowionych **stref ochrony konserwatorskiej, rezerwatów i parków kulturowych**”.

Obecny krajobraz kulturowy Kwidzyna i okolic integralnie połączony jest z przemianami w Dolinie Dolnej Wisły, która rozciąga się na długości około 120 km – od Bydgoszczy po Gniew, rozcinając wysoczyzny morenowe Pojezierza Wschodniopomorskiego i składa się z trzech mezoregionów – Doliny Fordońskiej i Kotliny Grudziądzkiej (położone generalnie w woj. kujawsko-pomorskim) oraz Doliny Kwidzyńskiej.

Położenie KWIDZYNA - stolicy Dolnego Powiśla.

Miasto usytuowane w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego leży na pograniczu Pojezierza Ławskiego i Doliny Dolnej Wisły, nad rzeką Liwą. Tereny wokół miasta, poza wyniesieniem ponad doliną rzeczną, wyróżniają się znacznym urozmaicheniem rzeźby, co spowodowane jest działalnością lodowca i znaczną aktywnością przepływających w tym regionie rzek i strumieni. Ważną częścią składową krajobrazu kulturowego Kwidzyna jest zieleń miejska (parki, zieleńce, nasadzenia uliczne) zajmująca powierzchnię ok. 40 ha. oraz liczne pomniki przyrody - 45 szt. w tym: -trzy pomniki w postaci głazów narzutowych oraz drzewa.

Kwidzyn posiada cenne w skali regionu i kraju zasoby dziedzictwa kulturowego, o dużych wartościach historycznych i artystycznych m.in.:

- zespół zamkowo-katedralny (część zamku z bogatymi zbiorami muzealnymi i katedra z wyposażeniem, cennymi polichromiami szczególnie w świetle ostatnich odkryć archeologicznych w prezbiterium – pochówek 3 lub 2 wielkich mistrzów Zakonu NMP).
- układ urbanistycznych miasta czytelny i dobrze zachowany z XVIII – pocz. XX w.

Krajobraz kulturowy Kwidzyna z jego zasobami przeplata się i funkcjonuje w połączeniu z niematerialnymi dobrami kultury, m.in. z tradycją i zwyczajami: - odpusty; - chrzest beanów (w Gimnazjum Polskim); - przemarsz – parady; - festiwale; - targi; - Dni Kwidzyna:

3.6.1. OKRESY ROZWOJOWE KWIDZYNA.

♦ okres przedlokacyjny (od drugiego okresu młodszej epoki kamiennej ok. 3500-2500 lat przed naszą erą przez VII-VIII wiek, kiedy rejon obecnego Kwidzyna i okolice zasiedlany był przez ludność słowiańską i XII w. - czas załamania się państwa Bolesława Krzywoustego po przybycie w 1233 r. w bliskie sąsiedztwo Kwidzyna, niewielkiego oddziału krzyżackiego);

♦ miasto średniowieczne 1233-1526;

♦ miasto prowincjonalne 1526-1772;

- ♦ stolica regencji 1772-1880;
- ♦ okres budowy kolei 1880-1914;
- ♦ lata międzywojenne XX w.;
- ♦ lata II wojny światowej 1939-1945;
- ♦ okres po 1945 r.;

Charakterystyka miasta

- ♦ od średniowiecza do 1 poł. XIX w. Kwidzyn był otoczony murami o kształcie wydłużonego, nieregularnego pięcioboku;
- ♦ wjazdu do miasta strzegły początkowo cztery, a następnie trzy bramy. Na rynku znajdował się dom kupiecki, zbudowany przed 1336 r., który pełnił funkcję ratusza;
- ♦ w ramach murów miejskich znajdowały się łącznie 72 działki, natomiast poza nimi 56, na ok. 100 z nich znajdowały się domy mieszczańskie;
- ♦ podział miasta i jego zabudowa architektoniczna, ukształtowana w kolejnych dziesięcioleciach XIV w., nie uległ większym zmianom, aż do końca średniowiecza;
- ♦ na drugą połowę XVI w. przypada wprowadzenie nowej techniki wznoszenia zabudowań mieszkalnych o konstrukcji ramowej (tzw. mur pruski), na podmurówce kamiennej oraz kamienic z murowanymi piwnicami;
- ♦ obszar położony na południe od zamku był wyłączony spod kompetencji władz miasta i stanowił, tzw. jurysdykcję biskupią;
- ♦ na obszarze dominium biskupa i kapituły pomezańskiej znajdowało się łącznie 47 kościołów parafialnych, które obejmowały swoim zasięgiem 116 osad wiejskich i 6 miast;

Przedmieścia:

- ♦ najstarsze przedmieście Kwidzyna - położone było na zachód i południowy-zachód od miasta;
- ♦ kolejne przedmieścia: Malborskie – na północny-wschód od Bramy Malborskiej oraz Grudziądzkie – na południowy-wschód od Bramy Grudziądzkiej;

- ♦ układ parcel miejskich, ulic oraz zabudowa w obrębie murów miejskich nie uległy zasadniczej zmianie do końca XVIII w., pomimo licznych pożarów i działań wojennych;
- ♦ od lat 80. XVIII w. do wybuchu II wojny światowej XX w. - okres najgłębszych zmian w układzie przestrzenno-architektonicznym miasta;
- ♦ od lat 70. XX w. dynamiczny rozwój w układzie przestrzenno-architektonicznym Kwidzyna.

Układ urbanistyczny i rozwój przestrzenny uwarunkowany był położeniem miasta zespolonego z zachowanym obecnie kompleksem zamkowo-katedralnym na krawędzi wzniesienia, w sposób naturalny ograniczający rozwój w kierunku zachodnim, a szlakami komunikacyjnymi (w układzie północ-południe) wraz z przedmieściami.

Na przestrzeni wieków proces scalania przedmieść miał formę wachlarzową, otwierającą się w stronę wschodnią. Proces planowania i wytyczania kwartałów i ulic w XIX w. nabrał impetu i zajął tereny na wschód od obecnego obszaru stacyjnego. Budowa linii kolejowej i wzrost znaczenia Kwidzyna jako ważnego, lokalnego węzła kolejowego (uruchamiane kolejne połączenia) spowodowały, iż w tkance urbanistyczno-przestrzennej widać mocną ingerencję w nienaturalnym ukształtowaniu terenu wzdłuż zabudowań stacji PKP. Współczesna zabudowa, za wyjątkiem blokowisk w rejonie Starego Miasta generalnie prezentuje zsynchronizowaną zabudowę.

3.7. Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków woj. pomorskiego.

Od końca lat 70. XX w. prowadzony jest program Archeologiczne Zdjęcie Polski, jego celem jest inwentaryzacja zasobów archeologicznych kraju. Do dziś objęto nim około 85 proc. obszaru Polski, rozpoznając ok. 400 tys. potencjalnych stanowisk archeologicznych. Wszystkie wyniki **AZP** dla danego województwa są przechowywane i udostępniane we właściwym Urzędzie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (tj. WKZ i Muzeum Archeologiczne w Gdańsku).

Po spełnieniu określonych warunków wojewódzki konserwator zabytków może udzielić informacji np. o ewentualnej kolizji inwestycji ze stanowiskiem archeologicznym.

W świetle ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przedmioty będące zabytkami archeologicznymi (przypadkowo znalezionymi, odkrytymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych) stanowią własność Skarbu Państwa. Osobom, które odkryły bądź przypadkowo znalazły zabytek archeologiczny, przysługuje jednak nagroda. Warunkiem jej uzyskania jest dopełnienie obowiązków związanych z zabezpieczeniem przedmiotu i powiadomieniem wojewódzkiego konserwatora zabytków. Nagrodę przyznaje minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.

W rejestrze zabytków archeologicznych woj. pomorskiego z terenu miasta Kwidzyna znajduje się:

L. p.	Miasto	Nazwa	Adres	Datowanie	Nr. rejestrowy
1	Kwidzyn	Grodzisko.	Starozamkowa	Okolo 1175-1275 roku.	125/ Archeol. z dn. 23.12.70

Teren – działki nr: 382/2, 382/3, 383/4 i 384/1;

Numer rejestrowy zaznaczony wytłuszczonym drukiem – wg. danych z Muzeum Archeologicznego w Gdańsku - listopad 2007 r.

W rezultacie badań archeologicznych określono ślady istnienia w granicach miasta:

- ♦ osad kultury pucharów lejkowatych;
- ♦ znaleziska: 11 toporków i 1 motyka - kultury pucharów lejkowatych;
- ♦ osadnictwa kultury ceramiki sznurowej (najmłodszy okres neolitu);
- ♦ kilkanaście stanowisk kultury łużyckiej (Kwidzyn i okolice);
- ♦ ślady osadnicze kultury pomorskiej i cmentarzyska (Kwidzyn i okolice);
- ♦ odkrycie grodu przy ul. Starozamkowej (lata 30. XX w.)
- ♦ odsłonięcie fragmentu muru północnego na przedzamczu zamku biskupiego w rejonie w/w ulicy (lata 80. i 90. XX w.);
- ♦ badania archeologiczno-architektoniczne Starego Miasta w Kwidzynie (kwartały przyrynkowe);

Efektom badań rozpoczętych w 1994 r. było odsłonięcie i rozpoznanie reliktyw 15 kamienic i pozostałości domostw wczesnośredniowiecznych i średniowiecznych.

Kontynuacja badania archeologicznych jakie finansował Samorząd Kwidzyna już w 2006 r. przyniosła odkrycie m.in. zasypanej krypty grzebalnej przed głównym ołtarzem oraz fragmentu murów kościoła z około 1250 r. Tegoroczny etap prac przeprowadzony był w katedralnej zakrystii gdzie pod drewnianą podłogą, w południowej części dawnego prezbiterium odkryte zostały dwie krypty, w jednej z nich odkryto trzy pochówki. Według przekazów historycznych, w katedrze pochowani zostali trzej ewentualnie dwaj wielcy mistrzowie ZNMP. Odkrycie ma rangę światową i wymaga dalszych badań i gruntownych analiz.

W granicach administracyjnych miasta znajdują się liczne stanowiska archeologiczne. Szczegółowy wykaz w Muzeum Zamkowym.

3.8. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

Historyczny obszar miasta jego przedmieścia i zabudowa stanowi naturalne uwarunkowanie ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Kwidzyna.

Od strony prawnej uwarunkowania te wzmocnione są wpisami w rejestr zabytków. Najważniejszym jest wpis odnoszący się do układu urbanistycznego Starego Miasta (Nr rej. 107 z 1959 r.), który w sposób precyzyjny określił granice chronione - najstarszej tkanki urbanistycznej Kwidzyna. Kolejny wpis dotyczy 5 zespołów, w tym istotnego w krajobrazie kulturowym i w panoramie miasta zespołu zamkowo-katedralnego (Nr. rej. 263 1961 r.) z zespołem miejskich murów obronnych (Nr. rej. 719 z 1972 r.).

Istotne w wewnętrznych uwarunkowaniach ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Kwidzyna, są inne rejestrowe zespoły (w tym m.in. zespoły pokoszarowe i zespół zabudowy stadniny koni przy ul. Miłosnej) oraz obiekty sakralne i budynki użyteczności publicznej będące znaczącymi dominantami w krajobrazie miasta, które wraz z innymi obiektami rejestrowymi oddają charakter i formy stylowe zabudowy miasta Kwidzyna. Kwestie odnoszące się do najstarszych dziejów miasta i obszaru cennego pod kątem archeologicznym jest teren przy ul. Starozamkowej – miejsce niezachowanego dawnego grodu, a następnie tzw. zamku biskupiego (Kwidzyn jest miastem wyjątkowym w skali kraju gdyż na jego terenie funkcjonowały dwa zamki obronne). Wspomniany obszar ujęty jest w rejestrze zabytków archeologicznych województwa pomorskiego pod nr 125.

Ważnym elementem wewnętrznych uwarunkowań jest systematycznie prowadzona przez Urząd Miasta w Kwidzynie gminna ewidencja zabytków, która określa i ramowo charakteryzuje aktualny stan zasobów składających się na krajobraz kulturowy miasta.

Rosnąca świadomość historyczna mieszkańców Kwidzyna i zapotrzebowanie na informacje prezentujące bogactwo lokalnego dziedzictwa kulturowego sprawiła, iż oprócz medialnej edukacji (m.in. artykuły prasowe i wydawnictwa np. „Schody Kawowe”) ważnym elementem w/w uwarunkowań jest oznakowanie ciekawych architektonicznie obiektów (rejestrowe i w gminnej ewidencji) stylizowanymi tablicami informacyjnymi.

3.8.1. Wynikające ze Strategii Rozwoju Turystyki w Powiecie Kwidzyńskim.

Strategia Rozwoju Turystyki w Powiecie Kwidzyńskim zakłada wykorzystanie wszystkich istniejących walorów przyrodniczych i kulturowych, historii obszaru, dostępnej infrastruktury oraz całej gamy usług towarzyszących.

Na turystyczną ocenę obszaru składają się walory naturalne (m.in. przyrodnicze i krajobrazowe), antropogeniczne (m.in. zabytkowe obiekty, tradycje, folklor, imprezy kulturalne i sportowe) oraz infrastruktura turystyczna (baza noclegowa i gastronomiczna) i paraturystyczna (m.in. szlaki turystyczne, punkty informacji turystycznej i obiekty sportowo-rekreacyjne).

Dla rozwoju turystyki bardzo istotne znaczenie ma także dostępność komunikacyjna obszaru oraz stan środowiska naturalnego.

Atrakcyjność turystyczna miasta Kwidzyna i regionu można oceniać poprzez wiele elementów odgrywających ważną rolę w rozwoju turystyki. Należą do nich między innymi:

- ♦ walory turystyczne (naturalne i antropogeniczne);
- ♦ stan środowiska naturalnego;
- ♦ dostępność komunikacyjna;
- ♦ dziedzictwo kulturowe – problematyka wymagająca rozwinięcia w świetle ogólnokrajowych i wojewódzkich programów;

W Strategii Rozwoju Turystyki stwierdzono, iż opiera się ona na walorach przyrodniczych, krajobrazowych i antropogenicznych Regionu, a w mniejszym stopniu bazuje na zabytkach kultury materialnej.

Miasto Kwidzyn posiada liczne atrakcje, które należy wykorzystać do przyciągnięcia turystów. W związku z tym należy zadbać m.in. o:

- 1. Zagospodarowanie nasypu po kolejce wąskotorowej – kontynuacja prac przy ścieżce rowerowo-spacerowej (ew. ekspozycja fragmentu wiaduktu na Kisielice w rejonie ul. Sportowej).**
- 2. Stworzenie czynnego i dostępnego punktu widokowego na terenie zespołu zamkowo-katedralnego w Kwidzynie (wykorzystanie wieży dzwonnej przy katedrze).**

Walory architektoniczno-krajobrazowe Kwidzyna podkreślają liczne i atrakcyjne obiekty oraz zespoły związane z bogatą historią miasta.

Na szczególną uwagę zasługują m.in.: **-Zespół zamkowo-katedralny; -Pałac Fermora;**
- liczne kamienice z XIX i pocz. XX w. oraz zespół budynków stadniny koni - Miłosna;

3.8.2. Wynikające ze Strategii Rozwoju Społeczno-gospodarczego Miasta. (Z PROGRAMU STRATEGICZNEGO ROZWOJU MIASTA Kwidzyna - Październik 1995)

Zagadnienia rozwoju miasta do 2010 r.:

- ♦ Dominująca rolę gospodarczą odegrają duże i średnie, dobrze prosperujące przedsiębiorstwa.
- ♦ Rozbudowany zostanie prywatny biznes, usługi dla konsumentów indywidualnych oraz ich potrzeb.
- ♦ Rozwój gospodarczy miasta oparty zostanie na otwartej polityce samorządu lokalnego wobec podmiotów gospodarczych, stwarzającej atrakcyjne warunki dla inwestowania w granicach miasta.
- ♦ Miasto dostosuje swoją infrastrukturę techniczną dla potrzeb inwestycji gospodarczych.

Główne uwarunkowania rozwoju Kwidzyna tworzą:

1. Społeczność miasta.
2. Baza ekonomiczna miasta.
3. Infrastruktura miasta.

Samorząd Kwidzyna za najważniejsze cele strategiczne dla dalszego rozwoju miasta Kwidzyna uznała:

- ♦ poprawianie stanu środowiska przyrodniczego i warunków życia mieszkańców;
- ♦ polepszenie funkcjonowania, unowocześnienie i rozwój organizmu miejskiego;
- ♦ rozwijanie współpracy z okolicznymi gminami na zasadzie koordynacji polityki lokalnej, zamierzeń i inwestycji;
- ♦ dbanie o kulturę i rozwój intelektualny, rozwijanie infrastruktury służącej profilaktyce zdrowotnej, rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców;
- ♦ opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania przestrzenią, opartego na skomputeryzowanej bazie informacji o terenie;

3.8.3. Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z zakresu problematyki ochrony dziedzictwa kulturowego miasta.

Zagospodarowanie przestrzenne.

W strukturze przestrzennej miasta dominują dwa obszary:

- ♦ północny o charakterze zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
- ♦ południowy o charakterze przemysłowym;

Obecny układ przestrzenny miasta wymuszony został częściowo przez struktury fizjograficzne zbocza doliny Wisły i doliny Liwy. Potencjalny obszar rozwojowy funkcji mieszkaniowych i usługowych miasta znajduje się w jego północnej części. Rezerwy dla funkcji produkcyjnych i składowych istnieją w południowej i w południowo-wschodniej części Kwidzyna.

Miasto podzielone jest układem komunikacyjnym (kolej i główne drogi) na 3 części: wschodnią (osiedla: Bajkowe, Piastowskie, Zatorze I i II, Nad Liwą i Zacisze), północno-zachodnią (Stare Miasto, Spółdzielcze i osiedle Hallera) i południową (tereny przemysłowe).

Możliwości wynikające z w/w planów:

- ♦ Rekompozycja przestrzenna Starego Miasta i możliwość stworzenia wyraźnego centrum miasta Kwidzyna.
- ♦ Możliwość tworzenia osiedli mieszkaniowych o wysokich walorach zamieszkania i wypoczynku w północnej - rozwojowej części miasta.
- ♦ Możliwość ukształtowania ogólnomiejskiej strefy rekreacyjno-ekologicznej w dolinie Liwy.
- ♦ Możliwość wykorzystania walorów krajobrazowych doliny Wisły dla lokalizacji zainwestowania mieszkaniowego i rekreacyjnego.
- ♦ Spore rezerwy terenowe pod inwestycje mieszkalne, usługowe i przemysłowe.
- ♦ Adaptacja terenów powojennych na funkcje publiczne oraz handlowo-użytkowe.

Granice stref ochrony konserwatorskiej. - W związku ze zmianami prawa w chwili obecnej na terenie Miasta ochroną konserwatorską zasadniczo objęte są dwa rejony: rejon Starego Miasta oraz teren dawnego Stada Ogierów Miłosna.

Na terenie Kwidzyna znajduje się również szereg innych zabytków o wyjątkowych walorach architektonicznych i historycznych.

3.8.4. Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta.

Wybrane - generalne kierunki polityki przestrzennej, wynikające ze Studium.

Do najważniejszych kierunków rozwoju przestrzennego Kwidzyna zaliczono:

1. Wykorzystanie do maksimum mało korzystnych warunków położenia (położenie opodal głównych szlaków komunikacyjnych, tereny produkcji rolnej, położenie nad Wisłą) dla wzrostu efektywności ekonomicznej, a także wartości krajobrazowych i kulturowych dalszego rozwoju miasta.

2. Zwiększenie powierzchniowego udziału ogólnodostępnych terenów zielonych.

3. Zachowanie i ochrona unikalnych wartości historycznych i kulturowych:

- ♦ zespołu urbanistycznego Starego Miasta;
- ♦ zespołów parkowych;
- ♦ zabytków architektury poza obszarami wyżej wymienionymi;

3.8.5. Wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowe informacje dotyczące kolejnych obszarów zawarte są na załączniku graficznym w rozdziale 12.1.

KWIDZYN - Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego:

1. PIASTOWSKA – OWCZA - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna - 16,0 ha.
2. MALBORSKA - WSCHÓD - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 18,4 ha
3. MALBORSKA - POŁUDNIE – plan w trakcie sporządzania, obejmujący:
 - 3.1. Tereny pod rozbudowę szkoły podstawowej przy ul. Malborskiej - szkoła podstawowa z pełnym programem dydaktycznym - 3,0 ha.
 - 3.2 MALBORSKA – ZACHÓD - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna - 21,7 ha.
 - 3.3 Plan obejmujący teren w rejonie ul. Zimnej, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna działalność gospodarcza - 7,6 ha.
4. MYLNA I - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 1,68 ha.
5. MYLNA - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 0,8 ha.
6. ULICA ZAMKOWA GÓRA - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, usługi, handel -4,0 ha.
7. STARE MIASTO - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, usługi, handel - 16,0 ha.
8. ŚRÓDMIEŚCIE I - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, usługi, handel - 7,48 ha.
9. Rejon ul. Orzechowej - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, - działalność gospodarcza - 0,3 ha.

10. OSIEDLE MŁYNARSKA - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna - 7,0 ha.
11. Plan obejmujący teren przy ul. Zielnej - działalność gospodarcza - 2,3 ha.
12. Plan obejmujący teren przy ul. Żwirowej - działalność gospodarcza, usługi, handel - 2,9 ha.
13. TERENY ROZWOJOWE – MIŁOSNA - działalność gospodarcza, usługi, handel - 4,99 ha.
14. STARE MIASTO - Fragment położony przy ul. Błogosławionej Doroty, zabudowa mieszkaniowa - wielorodzinna, usługi, handel - 0,6 ha.
15. RADZYNSKA – POŁUDNIE zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 0,9 ha.
16. DŁUGA PÓŁNOC - **plan w trakcie sporządzania**, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna - 33,4 ha.
17. DŁUGA POŁUDNIE - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna - 15,4 ha.
18. MALBORSKA PÓŁNOC - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 32,0 ha.
19. Rejon ul. Chmielnej - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 12,5 ha.
20. STREFA PROMOCYJNEGO ROZWOJU - działalność gospodarcza, usługi - 34,1 ha.
21. WARSZAWSKA-GRANICZNA – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna -14,3 ha.
22. Plan obejmujący teren pod budowę m.in. przewodów i urządzeń gazowych – budowa infrastruktury technicznej, w tym przewodów i urządzeń gazowych - 0,93 ha.
23. Plan obejmujący teren pod budowę m.in. przewodów i urządzeń gazowych – budowa infrastruktury technicznej, w tym przewodów i urządzeń ciepłowniczych – 2,34 ha.
24. Plan obejmujący teren pod budowę m.in. przewodów i urządzeń gazowych- **plan w trakcie sporządzania** – budowa urządzeń infrastruktury technicznej, w tym przewodów i urządzeń gazowych – 1,23 ha.
25. STARE MIASTO, Rejon dawnego Pałacu regencji – **plan w trakcie sporządzania**, obiekty użyteczności publicznej, zabudowa usługowa – 2,3 ha.
26. PIASTOWSKA - **plan w trakcie sporządzania**, zabudowa mieszkaniowa - 12,3 ha.

Warunki ochrony konserwatorskiej na podstawie UCHWAŁY NR XXIV/197/04 Rady Miejskiej w KWIDZYNIE z dnia 30 września 2004 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „STARE MIASTO” w Kwidzynie - fragment położony przy ulicy Braterstwa Narodów i ulicy Błogosławionej Doroty:

a/ teren położony jest w obszarze historycznego Starego Miasta, wpisanym do rejestru zabytków nieruchomych; prowadzenie wszelkich prac i robót budowlanych w obszarze wpisanym do rejestru zabytków wymaga uzyskania zezwolenia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi.

b/ teren położony jest w obszarze ochrony archeologicznej; przy prowadzeniu prac ziemnych wymagany jest nadzór archeologiczny.

c/ budynek istniejący (przy ul. Błogosławionej Doroty 6), do zachowania i ochrony. Zakres ochrony: wysokość budynku, układ i rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych (nie dotyczy otworów w ścianie prostopadłej do pierzei III).

Dla poziomu piwnic ustala się ochronę reliktyw historycznych struktur budowlanych, poprzez:

- ♦ bezwzględne zachowanie i ekspozycję studni z kamienną cembrowiną;
- ♦ zachowanie i ekspozycję podmurówki kamiennej;
- ♦ zachowanie i ekspozycję murów;
- ♦ zachowanie i ekspozycję bruków;

3.8.6. Wynikające z Programu Rewitalizacji Miasta Kwidzyna.

Uchwała Nr XXVIII/232/05 Rady Miejskiej w Kwidzynie

z dnia 25 stycznia 2005 roku w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji Miasta Kwidzyna

Program Rewitalizacji miasta Kwidzyna prezentuje bowiem zaakceptowane przez regionalną społeczność priorytety i działania rozwojowe, które wynikają z obserwacji stanu i zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej Pomorza i które są możliwe do zrealizowania w sześcioletniej perspektywie. Jest on dokumentem operacyjnym, stanowiącym uszczegółowienie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego w powiązaniu z decyzjami Narodowego Planu Rozwoju, który jest kompleksowym dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów, określającym strategię społeczno-gospodarczą Polski. Funkcjonowanie Programu Rozwoju Województwa Pomorskiego jest podporządkowane wcześniej wspomnianym zasadom unijnym wydatkowania środków inwestycyjnych.

Powyższe priorytety są podstawą do występowania przez podmioty realizujące wymienione działania o pomoc techniczną i finansową przy realizacji swych zamierzeń. Oznacza to, że rewitalizacja struktur miejskich Kwidzyna, w sposób bezpośredni wsparta jest nie tylko poprzez zapisy Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, ale także i przez program jego rozwoju.

Program Rewitalizacji Miasta Kwidzyna ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla programów i projektów odnowy zdegradowanych obszarów miejskich, planowanych do zrealizowania w najbliższych latach. Jest on konsekwencją polityki państwa, wyrażonej w Narodowym Planie Rozwoju. Narodowy Plan Rozwoju jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów jako wytyczna do koordynacji działań oraz narzędzie do wspomagania podmiotów gospodarczych i samorządów w dziedzinie rozwoju ekonomicznego i społecznego.

Zapisy Narodowego Planu Rozwoju obejmują odniesienia regionalne w postaci Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Jego kontynuacją jest przygotowany przez Urząd Marszałkowski „Program rozwoju województwa pomorskiego na lata 2001-2006”.

Projekty infrastrukturalne dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich oraz terenów przemysłowych i powojkowych będą wdrażane w powiązaniu z projektami z zakresu ożywienia gospodarczego oraz rozwiązywania problemów społecznych i ułatwienia przedsiębiorstwom prowadzenia działalności gospodarczej – poprzez dostarczenie im dogodniejszych warunków, uzupełniając tym samym działania podejmowane w ramach ZPORR Priorytetu 2 – „Wzmocnienie Regionalnych Zasobów Ludzkich” oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój Zasobów Ludzkich” i Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”, a także Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Wdrażanie projektów rewitalizacji miast i dzielnic miast w ramach tego działania wpłynie również na stworzenie potencjału dla przyszłej realizacji w Polsce Inicjatywy Wspólnotowej URBAN.

W Programie Rewitalizacji Miasta Kwidzyna zidentyfikowano m.in. następujące cele rewitalizacyjne:

1. Wprowadzenie instytucji publicznych (kultury i rozrywki) do Starego Miasta oraz stałych imprez dla publiczności, troska o dziedzictwo kulturowe.
2. Określenie partnerskich form i sposobów organizacyjno - finansowych dla wprowadzania funkcji mieszkaniowych o wysokim standardzie na Starym Mieście.
3. Renowacja zabudowy, w tym obiektów infrastruktury społecznej, zwłaszcza dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, renowacja elewacji i przebudowa dachów blokowisk na terenie Starego Miasta w celu przywrócenia jego wartości historycznej.
4. Porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez harmonijne zabudowywanie pustych przestrzeni i realizację wewnątrz kwartałowych terenów zieleni rekreacyjnej.
5. Renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym, znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne i kulturalne.
6. Poprawa funkcjonalności systemu kołowego i pieszego.
7. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych.
8. Modernizacja, przebudowa i realizacja niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.
9. Budowa lub remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych.

Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru.- Zgodnie z ustaleniami „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kwidzyna” i „Programu Strategicznego Rozwoju Miasta Kwidzyna”.

Do rewitalizacji wytypowano obszary szczególnie zdegradowane, a jednocześnie obejmujące szczególnie cenne skupiska wartości kulturowych, przyrodniczych oraz obszary powojenne. Stwierdzono, iż inne obszary miasta w przyszłości także będą wymagały działań rewitalizacyjnych. Do obszarów rewitalizowanych zaliczono również tereny i obiekty, które zostały wskazane przez podmioty wnioskujące, jako wymagające rewitalizacji bądź odnowy, a mają one istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego Kwidzyna.

W związku z powyższym przyjęto, iż Program Rewitalizacji Miasta Kwidzyna obejmie tereny byłych koszar wojskowych, Stare Miasto i Przedzamcze, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe „Miłosna” oraz obszary miasta wskazane jako wymagające rewitalizacji przez zainteresowane podmioty: rejon ul. Malborskiej - DPS oraz część osiedla Zatorze I – rejon ul. Konarskiego i Staszica.

Dokonując wyboru zasięgu terytorialnego obszarów rewitalizacji pod uwagę wzięto następujące kryteria:

- ♦ istniejące na terenie miasta tereny powojenne wymagające rewitalizacji;
- ♦ wysokie walory kulturowe Starego Miasta i Przedzamcza, z zachowaną cenną tkanką zabytkową;

- ♦ potencjalna, wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna obszaru „Miłosna”; wymagający poprawy stan techniczny zabytkowych obiektów obszaru „Miłosna”;
- ♦ możliwość stworzenia w szybkim tempie nowych miejsc pracy;
- ♦ wnioski zgłoszone do programu rewitalizacji przez zainteresowane podmioty;

Obszary wymagające rewitalizacji.

Na terenie m. Kwidzyn – wydzielono następujące obszary rewitalizowane oznaczono następującymi symbolami: **A, B, C, D, E i F (Uwaga – nie pokrywają się one z jednostkami urbanistycznymi miasta Kwidzyna):**

Obszar A. - Teren po byłej jednostce wojskowej przy ul. Grudziądzkiej. - **Zespół dawnych koszar wojskowych przy ul. Grudziądzkiej.**

Obszar B. - Teren byłej jednostki wojskowej przy ul. Kościuszki. - **Zespół dawnych koszar wojskowych.**

Obszar C. - **Stare Miasto.**

Obszar D. - **Tereny rekreacyjno-Wypoczynkowe „Miłosna”.**

Obszar E. - **Staszica – Konarskiego.- Fragment osiedla Zatorze I.**

Obszar F: **Malborska** – DPS. Granice obszaru wytyczono na podstawie złożonego wniosku do programu rewitalizacji. Wszystkie zabudowania pochodzą z XX w.

Źródłami finansowania „Programu rewitalizacji Miasta Kwidzyna” w latach 2005 - 2013 będą: budżet Miasta, budżet państwa, środki UE i inne.

W niniejszym rozdziale wykazano środki finansowe przeznaczone przez Miasto Kwidzyn na projekty rewitalizacyjne zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską „Czteroletnim Planem Inwestycji na lata 2005 – 2008”, który jest dokumentem wykonawczym do omówionego wcześniej „Programu Strategicznego Rozwoju Miasta Kwidzyna”.

3.8.7 Wynikające z uchwały Rady Miejskiej w sprawie określenia zasad i trybu udzielania i rozliczenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Zasady i tryb udzielania i rozliczenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków na terenie miasta Kwidzyna regulują określone Uchwały Rady Miejskiej oraz załączniki do Uchwał RM Kwidzyn.

Dotacje udzielane przez Samorząd Kwidzyna:

- ♦ Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Jana Ewangelisty - Konkatedra - oczyszczenie. konstrukcji wieży dachowej oraz odgrzybienie murów;
- ♦ Konkatedra pw. Św. Jana Ewangelisty - prace archeologiczne.

3.8.8. Wynikające z uchwały Rady Miejskiej w sprawie udzielania wspólnotom mieszkaniowym pomocy finansowej związanej z remontami części wspólnych nieruchomości.

Zagadnienia odnoszące się do udzielania wspólnotom mieszkaniowym pomocy finansowej związanej z remontami części wspólnych nieruchomości regulują określone Uchwały Rady Miejskiej Kwidzyna wraz z załącznikami do nich.

Niżej umieszczone tabelaryczne zestawienia z lat 1997 – 2004 tj. prezentuje liczbę wyremontowanych obiektów zabytkowych na terenie Kwidzyna.

FINANSOWANIE - DOTACJE DO REMONTÓW NA OBIEKTACH ZABYTKOWYCH Według wcześniejszego systemu

Liczba obiektów w 1997 r.	Liczba obiektów w 1998 r.	Liczba obiektów w 1999 r.	Liczba obiektów w 2000 r.*	Liczba obiektów w 2001 r.	Liczba obiektów w 2002 r.	Liczba obiektów w 2003 r.	Liczba obiektów w 2004 r.
13	10	6	1	3	7	10	13

* okres na jaki udzielono pożyczki wynosił 7 lat

FINANSOWANIE – PO WPROWADZENIU OD 2005 R. ZMIANY SYSTEMU DO PRAC NA OBIEKTACH ZABYTKOWYCH

Liczba obiektów w 2005 r.	Liczba obiektów w 2006 r.	Liczba obiektów w 2007 r.
Zmiana sposobu finansowania	22	23

Nowa regulacja wyraźnie zwiększyła ilość prac na obiektach zabytkowych i podniosła efekt tj. estetykę miasta wraz z jego substancją zabytkową.

Obecnie Samorząd Kwidzyna wykupuje odsetki zaciągniętego kredytu na remont elewacji, dachu, ocieplenia i izolacji.

3.8.9. Wynikające z Programu Rządowego IV p. n. ratowanie miast historycznych – raport o stanie miasta, Kwidzyn obszar Starego Miasta i jego historycznych przedmieść.

Sporządzony w 1996 r. Raport w swoim zasadniczym założeniu jest aktualny do dnia dzisiejszego. Miasto Kwidzyn na przestrzeni minionych ponad 10 lat zrealizowało szereg istotnych założeń, które widocznie poprawiło wizerunek architektoniczno-przestrzenny i jego estetykę, a także niezbędne do dalszych działań zaplecze społeczno-gospodarcze.

Ważną i aktualną jest jednak kwestia odbudowy Starego Miasta i historycznych przedmieść. O ile w pierwszym przypadku można mówić o gotowości do prac do odtworzenia substancji – przyjęty projekt i wykonawca, to problematyka dawnych przedmieść bezpośrednio związanych, z tkanką kolejnych historycznych faz budowy miasta, wymaga dalszych badań i opracowań. Samo powiązanie funkcjonalno-przestrzenne Starego Miasta z Przedmieściem Malborskim i Grudziądzkim jest zadaniem trudnym gdyż wymaga rewizji ustaleń oraz korelacji z istniejącą zabudową przy ul. Braterstwa Narodów.

Aby miasto było w pełni atrakcyjne turystycznie, konieczna jest konsekwencja przy jego rewitalizacji. Tym bardziej, iż w minionych latach znacząco wzrosła ranga ochrony dziedzictwa kulturowego w szeroko pojętym rozwoju polskich „małych ojczyzn”.

Raport omawiając problemy Kwidzyna pod koniec XX w. przedstawił w świetle perspektyw rozwojowych konieczność:

- ♦ należytej ekspozycji posiadanych zasobów kulturowych;
- ♦ utrzymaniu **posiadanych zasobów kulturowych** na wysokim poziomie dla turystyki;
- ♦ uporządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, w powiązaniu z zespołem staromiejskim i otaczającymi go zespołami urbanistycznymi.

Pomimo, iż wykonany w 1996 r. w Raport jest na swój sposób aktualny do dziś, kładzie mocny nacisk m.in. na rozwój turystyki oraz nakreśla następujące uwarunkowania rewaloryzacyjno-konserwatorskie:

1. Uwarunkowania konserwatorskie do planu rewaloryzacji miasta:

- ♦ rekompozycja przestrzeni Starego Miasta;
- ♦ zabudowa powinna być wzniesiona w zwartym układzie pierzejowym wg. historycznej linii regulacyjnej;

W dalszej części przedstawiono tereny dostępne do inwestycji poprzez dopełnienie brakującej, historycznej zabudowy.

2. Rozpoznanie i ocena zagadnień kulturowych oraz stanu technicznego zabudowy na historycznym obszarze miasta:

- ♦ Przedzamcze – ew. lokalizacja małych domów mieszkalnych o tradycyjnych formach;
- ♦ Przedmieście Grudziądzkie - zachowanie historycznych podziałów i sposobów zagospodarowania parcel, uzupełnienie zabudowy, dekompozycja zabudowy u wylotu ul. Ogrodowej i uzupełnienie zabudowy u wylotu ul. Hallera;
- ♦ Wzgórze Knieberg - zachowanie przebiegu geometrii ulic, historycznych podziałów i sposobów zagospodarowania parcel wraz z osiami widokowym, dopełnienie brakującej zabudowy poprzez projektowanie form architektonicznych nawiązujących do wzorców lokalnych;
- ♦ Wskazanie miejsca lokalizacji Bramy Malborskiej (z ew. rekonstrukcją określonych fragmentów);
- ♦ Przedzamcze – walor umożliwiający prawidłowe ukształtowanie tego obszaru (zagadnienie dyskusyjne wymagające analizy historyczno-przestrzennej obszaru umiejętności kompozycji przestrzennej);

Na obszarze nieistniejących kwartałów przyrynkowych (zachodniego i północnego) tj. teren Przedmieścia Malborskiego postuluje się:

- ♦ odtworzenie historycznych rzutów budynków wraz z zachowaniem i wyeksponowaniem cennych murów piwnic;
- ♦ ze względów krajobrazowych wysokość budynków – kalenice powinny być maksymalnie na wysokości okapu dachu katedry;

Na obszarze Starego Miasta wskazuje się na:

- ♦ odtworzenie historycznego podziału parcel, a przy zindywidualizowaniu poszczególnych obiektów, które będą istotnymi akcentami w krajobrazie wnętrza urbanistycznego, zaleca się nadanie szczególnej formy;
- ♦ zachowanie lub rekonstrukcja szczególnie cennych murów piwnic;

Brak informacji i zaleceń dotyczących systematycznych badań archeologicznych, w rejonie ob. ul. Starozamkowej. Tylko poprzez w/w badania możliwe jest wyjaśnienie historii konwentu krzyżackiego na terenie ob. Kwidzyna (tj. funkcjonowanie dwóch zamków) i genezy oraz faz zabudowy na tym obszarze.

3.8.10. Wynikające z uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

Informacje zawarte w „Programie ochrony środowiska na lata 2004 – 2010” prezentują planowanie strategiczne Samorządu Miasta, z równoczesnym wskazaniem celów, kierunków polityki ekologicznej oraz określeniem działań.

Program został podporządkowany metodologii właściwej dla planowania strategicznego, który polega na:

- 1. Określeniu diagnozy stanu środowiska przyrodniczego w mieście Kwidzynie.**
- 2. Określeniu konstruktywnych działań zmierzających do poprawy w zakresie ochrony środowiska.**
- 3. Przedstawieniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania, systemu zarządzania środowiskiem i Programem.**
- 4. Określeniu zasad monitorowania.**

W programie operacyjnym dla „Ochrona przyrody i krajobrazu” określone zostały zadania, które stanowią bezpośrednie lub pośrednie przełożenie na zagadnienia, z zakresu opieki nad zabytkami.

Ogólnie pojęta zieleń jest często integralnym uzupełnieniem historycznej przestrzeni miasta i podkreśleniem jego atrakcyjnych walorów krajobrazowych – przyrodniczych.

3.8.11. Wynikające z zagadnień edukacji w zakresie opieki nad zabytkami.

Program nie spełni swoich celów bez odpowiedniej edukacji i popularyzacji w w/w zakresie.

Proponowane działania:

- 1.** Udostępnienie na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta gminnej ewidencji zabytków wraz z podaniem ich aktualnego stanu prawnego (dot. wpisanych do rejestru zabytków – podanie aktualnego numeru rejestru zabytków) oraz zamieszczeniem treści dot. ochrony prawnej – ustaleń wynikających z planu miejscowego - dane podstawowe).
- 2.** Wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miasta oraz z ochroną dóbr kultury oraz lokalnych organizacji.
- 3.** Organizacja nowoczesnych, multimedialnych wystaw stałych oraz czasowych w Kwidzyńskim Centrum Kultury i w Muzeum, tematycznie związanych ze specyfiką regionu, wzmacniających wizerunek miasta, a poświęconych dziejom Kwidzyna (multimedialne prezentacje odbudowy zabytkowych „starówek” np. Elbląg, Kołobrzeg, Szczecin).
- 4.** Wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego.
- 5.** Wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami.
- 6.** Wsparcie i współpraca przy tworzeniu systemu informacji o zabytkach Kwidzyna.
- 7.** Aktywna współpraca z lokalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechniania działań związanych z opieką nad zabytkami.
- 8.** Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad estetyki i profilaktyki.
- 9.** Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej. Dysponowanie aktualnymi informacjami o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe, na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.

Nieodzowna jest współpraca w ramach np. warsztatów ze szkołami tj. od szkół podstawowych, po uczelnie wyższe.

4. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.

Cele gminnego programu opieki na zabytkami zawarte są w: „Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”.

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami dla Miasta Kwidzyna:

- ♦ opieka, ochrona aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe, zddzeniem do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i witalizacji celem wykorzystania potencjału wynikającego z posiadanego dziedzictwa kulturowego;
- ♦ planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków;
- ♦ wykorzystanie walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój gospodarczy miasta oraz powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta;
- ♦ realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków oraz krajobrazu kulturowego;
- ♦ dążenie do pełnej oceny stanu zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego miasta Kwidzyna poprzez realizację prac nad aktualizacją dostępnej bazy informacyjnej o zabytkach miasta;
- ♦ integracja ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, przyrodniczego w dokumentach planistycznych;
- ♦ wypracowanie i wprowadzenie zasad ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego w planach zagospodarowania przestrzennego wraz ze standardami zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych; podniesienie standardów komunikacyjnych historycznych dzielnic;
- ♦ konsekwentna realizacja zagadnień ładu przestrzennego w strukturze urbanistycznej miasta;
- ♦ podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni miejskiej i zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- ♦ prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz w gospodarce nieruchomościami;
- ♦ racjonalne wykorzystanie gminnych funduszy na prace ratownicze, konserwatorskie i dokumentacyjne przy obiektach o szczególnych wartościach zabytkowych;
- ♦ wspieranie lokalnych projektów związanych z opieką nad zabytkami i ich zagospodarowaniem – adaptacją;
- ♦ upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad estetyki i profilaktyki konserwatorskiej;
- ♦ tworzenie - rozwijanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei opieki i ochrony zabytków z kształtowaniem postaw promujących działania chroniące zabytki jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji;

5. Priorytety i kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

1. Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami wynikających ze Strategii rozwoju Miasta Kwidzyna i Planu rozwoju lokalnego Gminy Miejskiej Kwidzyn.
2. Realizacja zadań wynikających z Programu Rewitalizacji Kwidzyna.
3. Intensyfikacja prac związanych z odbudową Starego Miasta Kwidzyna.
4. Podejmowanie projektów odnoszących się do rewitalizacji zabytkowych obiektów, zespołów i przestrzeni publicznych miasta oraz zagospodarowania terenów, zgodnie z Programem Rewitalizacji.
5. Podejmowanie działań wynikających z ochrony zabytków oraz założeń zieleni zabytkowej na bazie opracowanych dokumentów wewnętrznych Urzędu Miejskiego.
6. Realizacja zadań wynikających z przyjętego przez Radę Miejską Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Gminy Miejskiej Kwidzyn na lata 2007-2011
7. Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach miasta z budżetu państwa oraz z programów UE.
8. Kontynuacja dotychczasowej polityki w zakresie prac konserwatorskich przy wartościowych obiektach zabytkowych miasta (harmonijna, spójna rekompozycja przestrzeni w tym: place, ciągi spacerowe np. rejon ul. Zamkowej Góry).
9. Realizacja kierunków polityki przestrzennej wskazanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
10. Respektowanie wartości historycznych układów w planowaniu przestrzennym.
11. Kontynuacja prac nad sporządzeniem Gminnej Ewidencji Zabytków oraz prowadzenie jej aktualizacji.
12. W oparciu o gminną ewidencję zabytków przystąpienie do sukcesywnego (na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, programów rewitalizacji oraz innych programów inwestycyjnych) sporządzania studiów historyczno-urbanistycznych dla zabytkowych obszarów miasta.

13. Monitorowanie przez władze miasta inwestycji w granicach administracyjnych (obszary objęte ochroną konserwatorską oraz obiekty zabytkowe, w rejestrze zabytków i w ewidencji gminnej zabytków).
14. Generowanie nowych miejsc pracy przy inwestycjach związanych z realizacją zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków.
15. Podjęcie starań o uznanie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego **KONKATEDRY kwidzyńskiej za POMNIK HISTORII.**

Pomnik Historii to szczególna forma ochrony najcenniejszych zabytków w Polsce.

Tytuł Pomnika Historii może otrzymać zabytek nieruchomy o szczególnej wartości historycznej, naukowej i artystycznej, utrwalony w powszechnej świadomości i mający duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski.

Pomniki Historii zostają zgłoszone do Międzynarodowego Rejestru Dóbr Kulturalnych Objętych Ochroną Specjalną na podstawie konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze w dniu 14 maja 1954 r.

Tytuł Pomnika Historii upoważnia do stosowania specjalnych oznaczeń na mapach, zapewnia miejsce w ważnych opracowaniach (książkach, albumach i przewodnikach), ale także jest dodatkowym argumentem w zdobywaniu środków finansowych na ochronę.

Rezultat

Zwiększenie atrakcyjności miasta i lepsza identyfikacja Kwidzyna na mapie Polski. oraz duże możliwości w pozyskiwaniu środków w tym z UE, wzrost turystycznej atrakcyjności miasta przekładającej się na rozwój lokalnej infrastruktury tj. bazy noclegowej i szeroko pojętych usług.

6. Ustalenia programu do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Problematyka zawarta w Programie Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kwidzyna zawiera szereg ustaleń, które znalazły swoje zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Kwidzyna w oparciu o USTAWĘ z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, gdzie w rozdziale 2 w/w Ustawy zaprezentowane są następujące formy i sposób ochrony zabytków:

1. Wpis do rejestru zabytków.
2. Uznanie za pomnik historii.
3. Utworzenie parku kulturowego.
4. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Należy nadmienić, iż w miejscowych planach zagospodarowania, oraz w innych opracowaniach (na różnych poziomach) zalecane są konsultacje uwzględniające opinie środowisk zawodowo związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Miasto Kwidzyn zlokalizowane jest na rozległym terenie, rozdzielonym torami kolejowymi i głównymi drogami. W rezultacie obszar administracyjny został podzielony na **6 jednostek urbanistycznych (A-F).**

Symbol jednostki urbanistycznej	Określenie części miasta
A	Północna część miasta i na zachód od linii kolejowej.
B	Środkowa część miasta po zachodniej stronie linii kolejowej.
C	Południowo-zachodnią.
D	Północno – wschodnią część miasta.
E	Wschodnia część miasta w pobliżu Dankowa.
F	Południowa część miasta i południowo-wschodnią.

Podział na w/w jednostki prezentuje załącznik graficzny w rozdziale 12.2.

Ponadto w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kwidzyna wydzielono następujące obszary zabudowy:

L. p.	Obszary zabudowy	Rejon
1.	Obszar zabudowy z okresu regencji.	Obejmujący rejon następujących ulic: Braterstwa Narodów – Piłsudskiego – Placu Plebiscytowego – Grudziądzkiej – Batalionów Chłopskich.
2.	Obszar zabudowy z okresu budowy kolei.	Obejmujący rejon ulic: Kościuszki – Kopernika – Chopina – Grudziądzkiej.
3.	Obszar zabudowy mieszkaniowej z okresu międzywojennego.	Obejmujący zabudowę przy ul. Grunwaldzkiej, pomiędzy ul. Kasprowicza i ul. Słowackiego.
4.	Obszar zabudowy wzdłuż następujących ulic -	ul. Żeromskiego i ul. Kasprowicza.
5.	Obszar zabudowy w rejonie ulic -	Zuchów – Junaków – Wodnej

1. Historyczne układy urbanistyczne:

- I. Rejon ul. Wiślanej.
- II. Rejon Wzgórza Knieberga obejmujący zabudowę skupioną wokół następujących ulic: Kręta – Mała – Mylna – Żwirki i Wigury.
- III. Rejon zachodniego odcinka ul. Konopnickiej.
- IV. Rejon wschodniego odcinka ul. Warszawskiej (zachodni kraniec ul. Braterstwa Narodów).
- V. Rejon północnego odcinka ul. Grunwaldzkiej (do ul. Słowackiego).
- VI. Rejon południowego odcinka ul. Grunwaldzkiej (od ul. Słowackiego do ul. Moniuszki).

2. Historyczne zespoły urbanistyczne:

- I. Zespół zabudowy przy ul. Przyrzecznej i Drzymały.
- II. Zabudowa przy ul. Sportowej na wschód od ul. Wiejskiej.
- III. Zabudowa wzdłuż ul. Malborskiej.
- IV. Zabudowa przy ul. Granicznej.
- V. Zabudowa przy ul. Piastowskiej i Sokolej.
- VI. Zabudowa przy ul. Łąkowej i Prostej.

Strefy ochrony ekspozycji i krajobrazu historycznego:

Symbol strefy	Rejony	Zasady ochrony i warunki inwestycji
A	Rejon ul. Gdańskiej - strona zachodnia stanowiąca przedpole ekspozycji zespołu zamkowo-katedralnego.	Strefa zakazu wprowadzania nowej zabudowy – przedpole.
B	Rejon ul. Malborskiej i obszaru położonego na zachód od niej; -obszar zlokalizowany pomiędzy ul. Jagiełły a ul. Malborską i obszar Doliny Liwy.	Strefa ograniczeń wysokości zabudowy <u>do 2,5 kondygnacji</u>
C	-ul. Jagiełły, Koszykowej i Zdrojowej; -ul. Harcerskiej, Junaków, Grunwaldzkiej, Żeromskiego i Kasprowicza; -Wzgórze Knieberg;	Strefa ograniczeń wysokości zabudowy <u>do 2,5 kondygnacji</u>

Dla wyżej w/w obszarów określono w Studium zasady ochrony i warunki inwestycji.

7. Podział na obszary, projekty i zadania.

Obszary (projekty, zadania):

A. Dokumentacyjno-projektowy:

- ♦ etapowa realizacja „Studium historyczno-konserwatorskiego miasta Kwidzyna” – uwzględniająca przedmieścia z historyczną substancją zabytkową;
- ♦ badania architektoniczne obiektów zabytkowych (ob. rejestrowe i ewidencyjne);
- ♦ przygotowanie projektów uwzględniających odtworzenie historycznych pierzei ulic, placów;

B. Edukacyjno-popularyzatorski:

Zadania:

- ♦ edukacyjne;
- ♦ wydawnicze;
- ♦ medialne;
- ♦ wystawiennicze;
- ♦ plenerowe (inscenizacje, pokazy);

C. Finansowy:

- ♦ plany (programy);
- ♦ pozyskiwanie środków – przygotowanie i realizacja na poziomie krajowym i ze środków UE;

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zakłada się, że **Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kwidzyn** będzie realizowany w wyniku następujących działań:

1. Wspólne działanie władz miasta, z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, pomorskim wojewódzkim i powiatowym konserwatorem zabytków, jednostkami samorządu terytorialnego, diecezjami, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami regionalnymi, ośrodkami naukowymi oraz właścicielami i posiadaczami obiektów.

2. Działania własne władz regionu:

- a) prawne – tworzenie prawa miejscowego;
- b) finansowe – finansowanie instytucji kultury (m.in. muzeów), dotacje, system ulg finansowych, nagrody, zachęty dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych oraz należyte utrzymywanie, wykonywanie remontów i prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych będących własnością województwa;
- c) programowe – realizacja projektów i programów regionalnych;
- d) inne – działania stymulujące, promocyjne, edukacyjne itp.;

3. Działania w ramach programów dofinansowywanych z funduszy Unii Europejskiej.

Z uwagi na skalę Programu proponuje się, aby sporządzanie ocen wyników Programu realizowane było przy wsparciu wyspecjalizowanych instytucji tj.:

- ♦ Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- ♦ Powiatowego Konserwatora Zabytków i Głównego Specjalisty ds. Ochrony Zabytków UM Kwidzyn.
- ♦ Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków (KOBiDZ) - Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Gdańsku.
- ♦ Muzeum Zamkowego lub Pracowni Regionalnej w Kwidzynie.

Reprezentanci wyżej wymienionych instytucji stworzyć powinni Zespół ds. Programu (np. Rada Koordynująca). Rolą zespołu byłoby ocenianie realizacji programu oraz nakreślanie potrzeb i zakresu aktualizacji zawartych w nim zadań. Zespół ten spełniałby też funkcje operacyjne, przygotowując diagnozy, analizy i prognozy oraz formułując na tej podstawie informacje o mogących wystąpić zagrożeniach dla realizacji programu.

9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Wdrażanie Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kwidzyna, powinno bazować na umiejętnie określonym systemie kontroli i monitoringu.

Monitoring polega na prowadzeniu stałej obserwacji procesów i zjawisk, które są istotne z punktu widzenia realizacji Programu. Podstawowym jego zadaniem jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy cele programu są osiąganym oraz w jakim stopniu ocena Programu ma służyć oszacowaniu skutków bezpośredniego oddziaływania i długotrwałych efektów.

Ocena ma odpowiedzieć na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów. Dokonanie oceny jest obowiązkiem beneficjentów danego projektu – a nade wszystko Władz Miasta Kwidzyna. Niezbędna jest ocena programów, których częścią będą projekty współfinansowane z środków Unii Europejskiej.

Monitorowanie przebiegu realizacji programu będzie ważnym elementem jego wdrażania, a samym przedmiotem monitoringu będą działania podejmowane przez Gminę Miasta Kwidzyn w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami (w ramach własnego budżetu), a także działania innych podmiotów.

System monitorowania i kontroli powinien być skierowany na:

♦ **analizę postępów w realizacji** Programu oraz kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań i raporty z oceny Programu Opieki Miasta Kwidzyna, z uwzględnieniem poszczególnych projektów.

W przypadku inwestycji realizowanych przy wykorzystaniu funduszy strukturalnych, ważnym instrumentem pozwalającym na monitoring realizacji całego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kwidzyna są raporty.

Zalecane jest wykonanie wstępne na przestrzeni dwóch lat oceny realizacji dokumentów związanych z programem, a zaproponowany przez Samorząd Miasta skład Rady Koordynującej przeprowadzi analizę porównawczą

Program – jego przebieg poddawany będzie bieżącej ocenie przy pomocy ustalonych wskaźników monitorowania. Poza określeniem wskaźników - osiągnięć, istotne jest ustalenie metod monitorowania realizacji projektu, tj. wskazanie:

- ♦ źródeł danych dla wskaźników (np. statystyka państwowa, zamawianie specjalistycznych badań lub ankiet);
- ♦ potrzeb przeprowadzania wstępnych badań lub analiz dla ustalenia wielkości bazowych na początku realizacji projektu;
- ♦ jednostki odpowiedzialnej za opracowanie wskaźników lub przygotowanie raportów monitoringowych;
- ♦ częstotliwości pomiarów; (Ustalenia te dokonywane będą każdorazowo przed realizacją każdego z projektów, uwzględniając specyfikę i stopień trudności.)

10.Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zestawienie źródeł finansowania programu opieki nad zabytkami. Tabela

Źródła finansowania	Cel finansowania	Samorząd terytorialny	Organizacje pozarządowe	Sektor MSP	Osoby prywatne	Samorządowe jednostki organizacyjne (w tym samorządowe instytucje kultury)	Kościoty i związki wyznaniowe
1	2	3	4	5	6		
Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Dziedzictwo kulturowe”	Intensyfikacja ochrony i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa stanu zachowania zabytków, wsparcie działalności muzeów oraz rozwój kolekcji muzealnych.	X			X	X	
	Priorytet 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych; Kwalifikujące się do dofinansowania zadania to prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.	X	X			X	X
	Priorytet 2. Rozwój instytucji muzealnych W ramach priorytetu dofinansowane mogą być zadania dot. zakupu dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych, zakupu starodruków i archiwaliów, konserwacja i mikrofilmowanie w/w, organizacji czasowych wystaw muzealnych, wspierania działalności edukacyjnej prowadzonej przez muzea, organizacji konferencji, seminariów i innych spotkań mających na celu wymianę opinii i doświadczeń z zakresu muzealnictwa, archiwistyki i ochrony zabytków	X	X	X	X	X	X
	Priorytet 4. Ochrona						

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA 2008-2011

zabytków archeologicznych Dofinansowanie są zadania : - inwentaryzacja zabytków archeologicznych, - badanie, dokumentowanie, opracowanie wyników ratowniczych badań zabytków archeologicznych, których zagrożenie nie wynika bezpośrednio z planowanych prac inwestycyjnych; - rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele publiczne nieruchomości zabytków archeologicznych o własnej formie krajobrazowej - konserwacja ruchomych zabytków archeologicznych, - zabezpieczenie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi, - ochrona zabytków archeologicznych na wypadek eksploatacji rabunkowej, - opracowanie i publikowanie wyników badań archeologicznych Priorytet 5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego Rodzaje kwalifikujących się zadań: -współfinansowanie budowy i rozbudowy sieci i systemów informatycznych, -budowa baz danych, stron internetowych i portali z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego, -wyposażenie pracowni digitalizacyjnych, -realizacja prac badawczych w zakresie tworzenia i udostępniania zasobów cyfrowych, w tym opracowanie standardów, -tworzenie kolekcji cyfrowych, -współfinansowanie digitalizacji dokumentów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych.							
	X	X	X		X	X	
			X				X

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA 2008-2011

	Priorytet 6. Ochrona zabytkowych cmentarzy Działania planowane do przeprowadzenia na cmentarzach wpisanych do rejestru zabytków, z wyłączeniem grobów i cmentarzy wojennych, polegające na: -konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkowych budowlach grobowych zabytkowych nagrobkach, -pielęgnacyjnych dotyczących zieleni, -związanych z renowacją infrastruktury cmentarnej, dokumentacyjnych.						
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Oś priorytetowa V – Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych Przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów; Wsparcie procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych; Zwiększenie świadomości w zakresie potrzeby i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody krajobrazu. Oś priorytetowa XI - Kultura i dziedzictwo kulturowe Dz.11.1.1. Ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym W ramach działania wspierane będą projekty z	X	X X X X			X X X X	X

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA 2008-2011

	zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym, a także projekty z zakresu rozwoju zasobów cyfrowych w obszarze kultury w dziedzinie zasobów zabytkowych tj.: -rewitalizacja rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, restauracja, zachowanie, a także adaptacja na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem, -zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu -konserwacja zabytkowych muzealiów , starodruków, księgozbiorów oraz archiwaliów i zbiorów filmowych o szczególnej wartości historycznej, zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem, -rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, -tworzenie wirtualnych instytucji kultury (dot. wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych)						
Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013	Oś priorytetowa 3 – Funkcje miejskie i metropolitalne Dz.3.2.2. Inwestycje zwiększające potencjał rozwojowy miast – aktywizacja społeczna i gospodarcza zdegradowanych obszarów miejskich i podnoszenie atrakcyjności stref rozwojowych w miastach. Oś priorytetowa 6 – Turystyka i dziedzictwo kulturowe DZ.6.3. REGIONALNE DZIEDZICTWO KULTUROWE O POTENCJALE TURYSTYCZNYM – POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ MIEJSC O WYSOKICH WALORACH	X X X	X X X	X X X	X X X	X X X	X X X

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA KWIDZYNA 2008-2011

	KULTUROWYCH Dz.6.4. Wsparcie i zachowanie walorów przyrodniczych - zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych w rozwoju turystyki						
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (dofinansowanie projektów realizowanych w ramach współpracy pomiędzy polskimi i niemieckimi partnerami)	WSRÓD OBSZARÓW DZIAŁANIA FUNDACJI: -projekty edukacyjne na rzecz ochrony środowiska, -działania na rzecz zachowania wspólnego dziedzictwa kulturowego	X	X			X	

11. Honorowi Obywatele Miasta Kwidzyna:

♦Leszek Balcerowicz

♦Ks. arcybiskup Józef Kowalczyk

♦Ks. Wojciech Kruk

♦Janusz Lewandowski

♦Andrzej Gołyga

♦Bailey Dawid A.

♦Irena Halagiera

12. Załączniki graficzne.

12.1. Obszary – Kwidzyn – Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

12.2. Obszary i zespoły wpisane w rejestr zabytków województwa pomorskiego, obszary w rejestrze zabytków archeologicznych. Jednostki urbanistyczne.